

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

Pedagogická fakulta

Studijní program: B7310 Aplikovaná filologie

Studijní obor : Anglický jazyk a francouzský jazyk pro administrativu Evropské unie

Katedra: romanistiky

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE:

**Regionální a strukturální politika Evropské unie a
využití strukturálních fondů EU v rámci České
republiky**

Vedoucí bakalářské práce:
JUDr. Rudolf Hrubý

Autor bakalářské práce
Helena Hrabáková

2005/2006

Jihočeská univerzita v Č. Budějovicích
Fakulta pedagogická
Katedra romanistiky
Akademický rok: 2003/2004

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Helena HRABÁKOVÁ**
Studijní program: **B7310 Filologie**
Studijní obor: **Anglický jazyk a francouzský jazyk pro administrativu EU**

Název tématu: **Regionální a strukturální politika Evropské unie a využití strukturálních fondů EU v rámci České republiky**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

1. Úvod do problematiky regionální a strukturální politiky Evropské unie
2. Specifické nástroje a operativní nařízení užívané k podpoře regionálního rozvoje
3. Prostředky pomoci kandidátským zemím (předvstupní fondy) a jejich použití
4. Pozice mikroregionů při využívání prostředků strukturálních fondů
5. Výbor regionů
6. Porovnání situace v České republice a Rakousku z hlediska využívání prostředků strukturálních fondů
7. Souhrnný výtah z uvedených informací v anglickém jazyce

Rozsah práce: 30-40 stran
Rozsah příloh: dle potřeby
Forma zpracování bakalářské práce: tištěná

Seznam odborné literatury:

Příprava projektů v rámci strukturálních fondů EU dokumentovaná na praktické případové Studii, Ministerstvo zahraničních věcí České republiky - odbor komunikační strategie, Praha, 2003. 46 stran. ISBN: 80-86345-44-0.

Smlouva o Evropské unii. Smlouva o založení Evropských společenství. Victoria Publishing, Praha, 1994. 243 stran. ISBN: 80-85865-02-5.

Akt o jednotné Evropě. Ústav mezinárodních vztahů. Praha, 1993. 36 str.

Evropská unie regionům. Delegace Evropské komise v České republice, 2002, 48 str. ISBN: 80-238-8523-5.

ICEU - Informační centrum EU jako hlavní nástroj komunikační strategie při Delegaci Evropské komise v ČR a její oficiální stránka www.evropska-unie.cz.

Vedoucí bakalářské práce: JUDr. Rudolf Hrubý
Katedra práva
Datum zadání bakalářské práce: 23. dubna 2004
Termín odevzdání bakalářské práce: 23. dubna 2005

prof. RNDr. Miroslav Papáček, CSc.

děkan

doc. PhDr. Jitka Radimská, Dr.
vedoucí katedry

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci na téma Regionální a strukturální politika Evropské unie a využití strukturálních fondů v rámci České republiky vypracovala samostatně na základě vlastních zjištění a použitých materiálů uvedených v seznamu literatury.

V Českých Budějovicích dne 28.dubna 2006

Hudáková Hlavoš

Poděkování

Ráda bych poděkovala panu JUDr. Rudolfu Hrubému za odborné vedení a cenné metodické rady a ochotu a vstřícnost při zpracování bakalářské práce. Zároveň mé poděkování patří paní Aleně Jílkové a Ivaně Kunstýřové z Informačního centra Evropské unie v Praze za poskytnuté podkladové materiály a informace.

OBSAH

1. Úvod	7
2. Úvod do problematiky regionální a strukturální politiky EU	9
2.1. Pozice regionální strukturální politiky v rámci celkové politiky EU	9
2.2. Vývoj regionální a strukturální politiky EU	11
2.2.1 Období let 1958 – 1973	12
2.2.2 Období let 1974 – 1985	12
2.2.3 Období let 1986 – 1993	13
2.2.4 Období let 1994 – 1999	14
2.2.5 Období let 2000 – 2006	15
3. Prioritní cíle regionální politiky EU	16
3.1. Úvod	16
3.2. Cíle politiky HSS pro 1. programové období v letech 1986 – 1993	16
3.3. Přehled cílů politiky HSS pro období let 1994 – 1999	19
3.4. Přehled cílů politiky HSS pro současné období let 2000 – 2006	20
4. Specifické nástroje a operativní nařízení používané k podpoře regionálního rozvoje EU	24
4.1. Úvod	24
4.2. Strukturální fondy EU	24
4.3. Kohezní fond	27
4.4. Iniciativy Společenství	27
4.4.1 Úvod	27
4.4.2 INTERREG III	29
4.4.3 EQUAL	29
4.4.4 URBAN II	29
4.4.5 LEADER +	30
4.5. Inovační aktivity	30
5. Principy regionální a strukturální politiky EU	31
5.1.) Princip koncentrace	31
5.2.) Princip partnerství	31
5.3.) Princip programování	32
5.3.1.) Druky programovacích dokumentů	33
5.4.) Princip adicionality	34

5.5.) Princip monitorování a vyhodnocování	34
6. Výbor regionů	35
6.1.) Důvody založení Výboru regionů	35
6.2.) Pravomoci a úloha Výboru regionů	35
6.3.) Složení Výboru a jeho funkce	36
6.4.) Výbor regionů a jeho změny po přijetí Smlouvy o Ústavě pro Evropu	38
7. Prostředky pomoci kandidátským zemím = Předvstupní fondy	39
7.1.) Úvod	39
7.2.) Předvstupní fondy	39
7.2.1.) Phare	39
7.2.1.1.) Národní programy Phare	40
7.2.1.2.) Programy přeshraniční spolupráce	40
7.2.2.) ISPA	40
7.2.3.) SAPARD	40
8. Česká republika a politika hospodářské a sociální soudržnosti EU	41
8.1.) Úvod	41
8.2.) Využití strukturálních fondů a Fondu soudržnosti v ČR	41
8.2.1.) Národní rozvojový plán České republiky 2004-2006	44
8.2.2.) Operační programy	45
8.2.2.1.) SROP	45
9. Závěr	47
10. Résumé in English	48
Seznam použité literatury	50
Seznam příloh	52

1. ÚVOD

Pro svou bakalářskou práci jsem vybrala téma „Regionální a strukturální politika Evropské unie a využití strukturálních fondů v rámci České republiky“. Hlavním cílem této bakalářské práce je podat ucelený pohled na regionální a strukturální politiku EU. Zároveň bych chtěla v rámci daných možností postihnout základní trendy v uplatňování regionální politiky Evropské unie v jedné z členských zemí - v České republice, která se k tomuto integračnímu seskupení připojila teprve v květnu roku 2004, společně s dalšími devíti zeměmi. Začlenění do struktur EU znamená pro české regiony nové příležitosti, jak získat na podporu svého rozvoje a řešení palčivých socioekonomických problémů prostředky Strukturálních fondů, jejichž celkový objem na programové období 2000-2006 představuje přibližně 275 miliard EUR. Tyto nezanedbatelné finanční zdroje jsou předmětem zájmu všech členských zemí EU, neboť skýtají reálné možnosti k pozdvižení potřebných regionů každé země, pokud je jejich využití zdárně naplánováno, jsou postiženými regiony získány a projekty s jejich příspěvkem úspěšně realizovány. Zájem o maximální participaci na rozdělovaných finančních prostředcích má také Česká republika. Nedávný vstup do EU znamenal pro naši zemi vyvinutí v oblasti regionální politiky značného úsilí na to, aby se na podmínky aplikace Strukturálních fondů dobře připravila a získala co nejlepších výsledků při vyjednávání podpory pro české regiony s Evropskou komisí.

Zkušenosti rakouských zemí a regionů s adaptací regionální politiky pro potřeby Evropské unie a řešením ožehavých regionálních problémů zahrnutých pod jednotlivé Cíle a Iniciativy regionální politiky by mohly být pro Českou republiku podnětné a možná i příkladné, neboť je to země rovněž rozlohou malá a členem EU je teprve od roku 1995.

Dříve, než v hrubých rysech nastíním hlavní směry a akcenty regionální politiky České republiky před a po přistoupení k EU (8. kapitola), zaměřím se nejprve na vyjasnění základních pojmů a principů, jež jsou s problematikou regionální a strukturální politiky EU úzce spojeny (1.- 7. kapitola).

Jelikož se jedná o aktuální problematiku, hlavním zdrojem informací v českém prostředí zůstává v současné době internet a skrze něj přístup na www stránky organizací a institucí, které s danou problematikou mají nějaký vztah. Dostatek literatury je možno

konstatovat pouze v oblasti obecné tematiky Evropské unie, tj. i regionální politiky EU. Jednotné programové dokumenty pro jednotlivé Cíle a operační programy pro Iniciativy Společenství se mi nepodařilo získat jinak než přes internetové spojení, a to pouze některé. Rovněž jsem se potýkala s nedostatkem informací k tomu, aby bylo možno reálně posoudit implementaci podpory v lokálních podmínkách, jelikož časové období, po které schválené projekty v rámci programových opatření běží, je příliš krátké.

2.) ÚVOD DO PROBLEMATIKY REGIONÁLNÍ A STRUKTURÁLNÍ POLITIKY EU

2.1) Pozice regionální a strukturální politiky v rámci celkové politiky EU

Regionální politika se řadí mezi tzv. **komunitární** či **koordinované politiky**¹. Byť patří mezi poměrně mladé aktivity Evropské unie, její význam v posledním období neustále roste. Dá se říci, že je to v současné době jedna z nejvýznamnějších politik Evropské unie (dále jen „EU“). Značnou pozornost jí věnují zejména méně rozvinuté členské země (v porovnání s průměrem EU), mezi které se od 1.5.2004 zařadila také Česká republika.

Regionální politiku můžeme rovněž nazvat **Politikou hospodářské a sociální soudržnosti** – HSS. Její původ je možné vysledovat již v preambuli Římské smlouvy podepsané roku 1957 šesticí zakládajících států Evropského hospodářského společenství (dále jen „EHS“), ve které tyto státy uvádí, že je potřeba „*posílit jednotu ekonomik svých zemí a zajistit harmonický vývoj zmenšováním rozdílů mezi jednotlivými regiony a odstraněním zaostávání regionů s méně příznivými podmínkami*“. (Preambule Smlouvy o založení Evropského společenství)². Prostřednictvím regionální a strukturální politiky se EU snaží snižovat rozdíly mezi úrovní rozvoje různých regionů jednotlivých členských států EU a zároveň „*podporovat harmonický, vyvážený a trvale udržitelný rozvoj hospodářských činností, vysokou úroveň zaměstnanosti a sociální ochrany, rovné zacházení s muži a ženami, trvale udržitelný a neinflační růst, vysoký stupeň konkurenceschopnosti a konvergence ekonomické výkonnosti, vysokou úroveň ochrany a zlepšování životního prostředí, zvyšování životní úrovně a kvality života, hospodářskou a sociální soudržnost a solidaritu mezi členskými státy*“ (Čl.2 Smlouvy o založení Evropského společenství)³

¹ Politiky týkající se oblastí, ve kterých členské státy EU přenesly svou působnost pouze částečně, tzn. že realizace samotných politik spočívá na členských státech, zatímco koordinace a harmonizace náleží do nadnárodní působnosti - tj. orgánů Evropské unie. Patří sem: Ekologická politika, Regionální politika, Politika výzkumu a technologického rozvoje, Transevropské sítě, Spotřebitelská politika, Politika v oblasti ochrany zdraví, Rozvojová politika, Energetická politika, Politika v oblasti turistiky

² zdroj: http://www.evropska-unie.cz/download/cz/oficialni_dokumenty/Smlouvy_EU/SMLOUVA_ES.pdf, převzato dne 14.3.2005

³ zdroj: http://www.evropska-unie.cz/download/cz/oficialni_dokumenty/Smlouvy_EU/SMLOUVA_ES.pdf, převzato dne 14.3.2005

Od začátku 80. let neustále roste objem prostředků, které jsou uvolňovány na tuto politiku ze společného rozpočtu EU. Z hlediska finančních prostředků, vynakládaných na zabezpečení svých cílů, se regionální a strukturální politika EU dlouhodobě řadí na druhé místo, hned za společnou zemědělskou politiku – v současnosti tento podíl převyšuje 30 % společného rozpočtu EU.

Strukturální politika jako komplexní nástroj v rukou Komise EU má významnou měrou přispívat k naplňování výše uvedených záměrů, opírajících se zejména o články 130a, 130b a 130c Hlavy V Aktu o jednotném trhu z roku 1986, které definují základní pojetí regionální politiky Společenství následovně:

➤ *článek 130 A*

„K podpoře celkového harmonického vývoje Společenství rozvíjí a uskutečňuje aktivity vedoucí k posilování své ekonomické a sociální soudržnosti. Společenství se zaměřuje zvláště na zmenšování nerovnoměrností mezi různými regiony a zaostalosti regionů, jimž se dostává nejmenší podpory.“

➤ *článek 130 B*

„Členské státy své ekonomické politiky uskutečňují a koordinují tak, aby bylo navíc dosahováno cílů stanovených v článku 130 A. Uplatňování společné politiky a vnitřního trhu bere v úvahu cíle stanovené v článku 130 A a v článku 130 C a přispívá k jejich dosažení. Společenství dosahování těchto cílů podporuje kroky činěnými prostřednictvím strukturálních fondů (Evropský zemědělský fond orientace a záruk, Sekce orientace, Evropský sociální fond, Evropský fond regionálního rozvoje), Evropské investiční banky a dalších existujících finančních nástrojů.“

➤ *článek 130 C*

„Evropský fond regionálního rozvoje je určen k tomu, aby pomohl napravit hlavní regionální nerovnováhy ve Společenství prostřednictvím strukturálních změn v regionech, jejichž rozvoj zaostává, a pomocí konverze upadajících průmyslových regionů.“ (www.evropska-unie.cz)⁴

Maastrichtská dohoda⁵ zdůraznila především význam článku 130b a doplnila jej mimo jiné o významný odstavec, který umožňuje v případě potřeby navrhnout specifické akce

⁴ zdroj: http://www.evropska-unie.cz/download/cz/oficialni_dokumenty/Smlouvy_EU/JEA.pdf, převzato dne 9.3.2005

⁵ podepsána dne 7.2.1992 a v platnosti od 1.11.1993

realizované mimo působnost Strukturálních fondů, pokud jsou schváleny Radou ministrů jednomyslně.

Společná regionální a strukturální politika je projevem určité solidarity na úrovni EU a především má nezastupitelný význam při posilování soudržnosti i společné identity. Fungující regionální politika na nadnárodní úrovni, tak jak funguje v EU, je ve světě ojedinělá.

2.2) Vývoj regionální a strukturální politiky EU

Hlavní finanční nástroj k naplňování Cílů strukturální politiky EU, která svoji současnou, kompaktní podobu dostala vzájemným spojením regionální politiky s regionálně zaměřenými částmi politik zemědělské a sociální v druhé polovině osmdesátých let, představují Strukturální fondy. Příčin, které vyústily v roce 1988 v *reformu* těchto fondů a celkového pojetí regionálně-strukturální politiky, bylo několik.

Jak již bylo zmíněno Smlouva o založení EHS z roku 1957 ještě regionální politiku nezahrnovala, ale již zmiňovala potřebu podpory harmonického vývoje uvnitř EHS a zmenšování rozdílů mezi různými oblastmi. Vycházela z předpokladů, že hospodářským růstem se vyřeší regionální problémy, přičemž se současně díky integraci trhu zostří konkurence, která pak způsobí problémy zvláště v regionech s významnou koncentrací starých průmyslových odvětví a proto jim bude třeba poskytnout zvláštní pomoc. Vývoj regionální politiky⁶ v EHS a později v EU můžeme rozdělit na několik etap:

2.2.1.) 1958 – 1973

2.2.2.) 1974 --1985

2.2.3.) 1986 – 1993

2.2.4.) 1994 – 1999

2.2.5.) 2000 – 2006

⁶ viz Příloha č.1

2.2.1.) Období let 1958 – 1973

Toto období je charakterizováno individuálním přístupem členských zemí k regionální politice. Mezi původními šesti zakladatelskými státy (Belgie, Francie, Itálie, Lucembursko, Německo a Nizozemí) nebyly rozdíly příliš velké – šlo spíše o **vnitřní regionální disparitu**⁷ (zejména u Francie a Itálie) – a proto nebylo vytvoření společné regionální politiky nutné. Regionální politika byla realizována formou relativně izolovaných projektů. V roce 1968 vzniklo **Generální ředitelství pro regionální politiku (DG REGIO)**⁸ Evropské Komise. Regionům, které potřebovaly finanční podporu, zajišťovala výhodné půjčky **Evropská investiční banka**. V tomto období byla integrace v počátcích a hlavní pozornost byla věnována makroekonomickým otázkám, týkajících se zejména odstraňování obchodních bariér. V roce 1973 byly do tehdejšího Evropského hospodářského společenství (EHS) přijaty Velká Británie, Irsko a Dánsko.

2.2.2) Období let 1974 –1985

Rozšířením ES vzrostly nejen sociálně-ekonomické rozdíly mezi členskými státy, ale i na úrovni jednotlivých regionů a to ztížilo podmínky pro zabezpečování sociální a ekonomické koheze, jež je jedním ze základních integračních cílů EHS. Právě Velká Británie, jakožto země s velkými vnitřními regionálními rozdíly očekávala přínos ze svého připojení hlavně v této oblasti a začala prosazovat vznik společné regionální politiky, financované na bázi jednotného fondu regionálního rozvoje.

Na **pařížského summitu**⁹ došlo mezi členskými státy ke shodě, že regionální politika je nutným prvkem k posílení Společenství. Výsledkem jednání bylo založení **Evropského regionálního rozvojového fondu (ERDF)** v roce 1975, jehož cílem bylo snižovat velké regionální rozdíly v ES spojené zejména s převahou zemědělství a strukturálními změnami v průmyslu v nejvíce postižených oblastech. Nejvíce z něj těžily Velká Británie, Irsko, Itálie, později Španělsko a Portugalsko.

⁷ disparita neboli rozdíl

⁸ z francouzského Direction Générale

⁹ konal se v říjnu roku 1972

Vznikaly však již i **nadnárodní projekty** (viz oddíl 2.2.3.), zejména ve sféře přeshraniční spolupráce, která se v souvislosti s intenzivním odstraňováním hraničních bariér dynamicky rozvíjela. V roce 1981 do Společenství přistoupilo Řecko.

2.2.3) Období let 1986-1993

V roce 1986 byly přijaty první dva **společné nadnárodní projekty** regionální politiky týkající se celého ES:

- **STAR** – Rozvoj moderních telekomunikací
- **VALOREN** – Zhodnocení vnitřního energetického potenciálu
- dva roky později pak byly přijaty další dva projekty:
- **RESIDER** – Podpora oblastí postižených krizí hutnické výroby
- **RENAVAL** – Podpora oblastem postiženým úpadkem loďařství

Toto období začalo přijetím **Jednotného evropského aktu** (dále jen „JEA“) v roce 1986, který vedl k vytvoření jednotného vnitřního trhu do roku 1992. JEA doplnil Římské smlouvy o články, kde byl výslovně zaveden pojem „hospodářská a sociální soudržnost“ jako jeden z cílů Společenství. V roce 1986 přistoupilo do ES Španělsko a Portugalsko – oba státy byly na nižším stupni hospodářského rozvoje než ostatní členské státy, a proto byly vytvořeny **Integrované programy pro oblast Středomoří**¹⁰.

V roce 1988 byla provedena významná reforma strukturálních fondů, která úzce souvisela se vstupem Španělska a Portugalska. Dalším důvodem reformy byl neuspokojivý ekonomický vývoj v 80. letech, kdy se nezaměstnanost stále zvyšovala. Postiženy byly zejména oblasti s vysokou koncentrací tradičních odvětví – těžba uhlí, ocelářství, textilní průmysl. Reforma rovněž zavedla základní principy realizace regionální politiky: princip koncentrace, programování, partnerství a adicionality (viz. Podkapitola 5.4.) a na jejím základě

¹⁰ Byly schváleny v roce 1985 v rámci evropské regionální politiky Radou ES. Jejich cílem bylo pomoci Francii, Itálii a Řecku překonávat možné důsledky přístupu Španělska a Portugalska do ES. Po dobu 7 let se vynakládaly prostředky na podporu regionů, značně odkázaných na specifické středomořské produkty, formou příspěvků a úvěrů v celkové výši 6,6 mld ECU.

Zdroj: <http://www.businessinfo.cz/cz/clanky/i/integrované-programy-pro-oblast/1000702/6325/>, převzato dne 20.4.2005

došlo ke zvyšování finančního přidělu strukturálním fondům; ty v roce 1987 činily 6,3 mld. ECU, kdežto v roce 1993 1,1 mld. ECU.

Pro období let 1989 až 1993 bylo poprvé stanoveno **5 Cílů¹¹ regionální a strukturální politiky** (viz podkapitola 3.2.), které měly sloužit k odstraňování hospodářských rozdílů mezi jednotlivými regiony členských zemí.

Poslední důležitou věcí ohledně regionální politiky, která se udála v tomto období je vznik Výboru regionů (dále je „Výbor“), který byl na základě **Maastrichtské smlouvy (Smlouvy o Evropské unii)** z roku 1992 založen jako nejmladší instituce ES.

2.2.4) Období let 1994 - 1999

Dne 26. ledna 1994 byli jmenováni Radou EU první členové Výboru regionů a již o dva měsíce později – v březnu roku 1994 - bylo zahájeno jeho první zasedání.

V platnosti zůstalo všech 5 Cílů regionální politiky a v souvislosti s přijetím nových členských zemí do Unie v roce 1995 (**Finsko, Švédsko a Rakousko**) byl přijat ještě **Cíl 6** zaměřený na rozvoj řídké osídlených oblastí. V tomto období rovněž došlo k významnému rozšíření iniciativ Společenství a byly zavedeny tzv. **inovační akce** (viz podkapitola 4.4.).

Maastrichtská smlouva (1992) dala vznik dalším dvěma fondům a to: **Finančnímu nástroji na podporu rybolovu a Koheznímu fondu** (viz. podkapitola 4.2. a 4.3.) určenému k podpoře čtyř nejméně vyspělých zemí EU – Španělska, Portugalska, Řecka a Irska) při plnění náročných Maastrichtských kritérií pro EMU.

¹¹ Cíle = precizní kritéria, podle kterých jsou prostředky přidělovány členským státům na základě jejich programů a žádostí

V roce 1994 byl schválen dokument **Evropa 2000+**¹²: **Spolupráce při územním rozvoji Evropy**; na něj postupně navazovaly dokumenty **Evropská udržitelná města: zpráva skupiny expertů o městském prostředí** (1996); **Perspektivy územního rozvoje Evropy** (1997) a **Směrování k urbánní agendě v EU** (1997). Všechny tyto dokumenty se řadí mezi základní dokumenty regionálního rozvoje – zahrnují totiž nové pojetí regionální politiky orientující se na sféru lidských zdrojů, rozvíjí poradenství pro obce, města i regiony, atd.

2.2.5) Období let 2000 – 2006

Charakteristickým znakem tohoto období je snaha o co možná nejefektivnější využívání vynakládaných finančních prostředků; proto došlo na základě dokumentu **Agenda 2000**¹³ ke snížení počtu Cílů ze šesti na tři (dva regionální a jeden plošný neboli horizontální pro lidské zdroje). Zároveň došlo k oddělení finančních prostředků určených stávajícím členským zemím EU od prostředků určených státům kandidátským. Poprvé se ke vzájemnému porovnávání regionů EU začalo využívat **jednotek NUTS** (= nomenklatura územních statistických jednotek).

¹² Evropa 2000+ - Evropská spolupráce při prostorovém vývoji. Tento dokument byl předložen na neformálním zasedání ministrů EU pro prostorové plánování v Lipsku v září 1994. Obsahuje analýzy vývojových trendů a politické opce pro potřebnou spolupráci mezi evropskými státy při prostorovém plánování. Základní tezí tohoto dokumentu je, že "trvalého a vyrovnaného vývoje Unie je možné dosáhnout jedině spoluprací a společnými opatřeními všech zainteresovaných účastníků v rámci společného rámce pro prostorové plánování"1). Základním cílem dokumentu Evropa 2000+ je posílení konkurenční schopnosti evropského prostoru např. vytvářením transevropských dopravních a energetických sítí, zachováním životaschopného prostoru, který zohledňuje sociální a hospodářské souvislosti.

¹³ Akční program přijatý Evropskou komisí 15. července 1997. Představuje všeobecný dokument o rozšíření a o reformě společných politik a zprávu o budoucím finančním rámci Unie po 31. prosinci 1999. Jeho součástí jsou též posudky Evropské komise na země, které se ucházely o členství v Unii

3. PRIORITNÍ CÍLE REGIONÁLNÍ POLITIKY EU

3.1 Úvod

Hlavním cílem regionální a strukturální politiky je posílení hospodářské a sociální soudržnosti a podpora rozvoje těch regionů, které v daných kritériích nedosahují určitý standard; patří sem zejména ochrana životního prostředí, snížení nezaměstnanosti, restrukturalizace průmyslu, zlepšení infrastruktury atd. Proto bylo vytvořeno několik Cílů, které mají postiženým regionům pomoci.

3.2) Cíle politiky HSS pro 1. programové období v letech 1986 - 1993

Pro období 1986 – 1993 bylo stanoveno celkem 5 prioritních cílů regionální politiky EU:

Cíl 1 – rozvoj hospodářsky zaostalých regionů

Za zaostalé regiony jsou považovány ty, jejichž HDP (= hrubý domácí produkt) na jednoho obyvatele bylo za poslední tři roky nižší než 75% průměru EU. Jen pro zajímavost - v roce 1993 žilo v těchto „zaostalých regionech“ 26,6% obyvatel EU. Patřilo sem celé Řecko, Portugalsko, Irská republika a Severní Irsko, velká část Španělska a Itálie, Korsika, francouzská zámořská území a Burgenland v Rakousku a v roce 1990 k nim přibyla nová spolková země SRN (bývalá NDR). Do těchto regionů směřuje cca 70% všech prostředků strukturálních fondů. Při řešení problémů těchto regionů je důraz kladen na:

- **modernizaci infrastruktury** potřebné pro ekonomický rozvoj regionu např. rozvoj transevropských sítí (doprava, telekomunikace, energie) a infrastruktury pro životní prostředí (znečištění vod a ovzduší a odpadového hospodářství);
- **podporu malých a středních podniků** (poradenství, establišment apod.) za účelem zvýšení místního a regionálního potenciálu;

-
- **investice do školství** (vzdělávací instituce a systémy, profesní vzdělávání, výzkum) a **zdravotnictví**;
 - **přímé investice za účelem tvorby trvalých pracovních míst**;
 - **různá opatření pro rozvoj venkova** (adaptace agrárních struktur, cestovní ruch, ochrana venkovského dědictví apod.);
 - **zlepšování elektrifikace**;

Cíl 2- Hospodářská konverze regionů postižených úpadkem průmyslu

Tento cíl se týká regionů, které jsou postižené úpadkem průmyslových odvětví způsobených nevhodným či neefektivním složením produkce a potřebují pomoc při přeorientaci na nové druhy moderní hospodářské činnosti. Často se jedná o poměrně soustředěné aglomerace, které kdysi představovaly jádro průmyslové revoluce. V těchto oblastech žije okolo 11% obyvatel EU (jen ve Velké Británii se jedná o přibližně 20 milionů lidí). Patří sem nejen četné oblasti Velké Británie, ale také Belgie, Francie, Německo a Španělsko. Charakteristickým rysem (= hlavním kritériem) těchto oblastí je vysoká míra **nezaměstnanosti** (převyšující průměr EU) a nadprůměrná zaměstnanost v průmyslových odvětvích, která navíc vykazuje značný pokles. Velmi často se jedná o oblasti se soustředěnou těžbou uhlí a výrobou oceli.

Hlavními prostředky, kterými by mělo dojít ke zlepšení situace týkající se nezaměstnanosti a vytvoření atraktivních podmínek pro firmy v daných regionech jsou :

- Investice do nových ekonomických činností;
- Obnova průmyslových areálů, ochrana životního prostředí;
- Zlepšení infrastruktury;
- Pomoc malým a středním firmám, výzkum, profesní vzdělávání, pomoc v zaměstnanosti;

Cíl 3 – Boj proti dlouhodobé nezaměstnanosti (delší než 12 měsíců) a usnadnění začlenění mladistvých (do 25 let věku) do ekonomického procesu

Jde o sociální cíl strukturální politiky realizovaný na celém území EU. Hlavní důraz při realizaci tohoto cíle je kladen na přístupy k zaměstnanosti a vzdělávání. Záměrem je:

- Pomoc při začleňování do pracovního procesu nejen mladistvých, ale i těch, kteří pravděpodobně budou nezaměstnaní delší dobu, a to hlavně formou dočasné pomoci při zaměstnávání;
- Rovnost příležitostí pro muže a ženy na trhu práce;
- Zlepšování vzdělávacích struktur a zaměstnaneckých úřadů
- Profesní vzdělávání (školení pracovníků)

Cíl 4 - Adaptace pracovní síly na průmyslové a technologické změny

Tento cíl je velmi podobný Cíli 3; liší se pouze v tom, že Cíl č.4 je zaměřen na přizpůsobování pracovních sil strukturálním změnám v průmyslu a změnám ve výrobních technologiích s důrazem na **rekvalifikaci**. Je soustředěn na předvídání trendů na trhu práce a požadavků na pracovní předpoklady a s tím spojené profesní vzdělávání a již zmiňované rekvalifikace.

Cíl 5a - Modernizace zemědělství a rybářství

Jedná se o cíl, jenž je v rámci společné zemědělské politiky realizován na celém území Unie. Je zaměřen na rozvoj a modernizaci venkova s důrazem na **změny ve struktuře zemědělské výroby** - zejména v regionech s řídkým osídlením a v regionech s rybářským průmyslem. Hlavní formou pomoci je:

- Podpora zemědělských příjmů a mladých farmářů;
- Investice vedoucí ke snížení výrobních nákladů, ke zlepšení životních a pracovních podmínek;
- Podpora ekonomické diverzifikace;
- Podpora zpracování a marketingu zemědělských a rybářských produktů

Cíl 5b – Rozvoj a strukturální přizpůsobení zemědělských oblastí

Patří do sféry zájmu regionální politiky a dotýká se venkovských oblastí. Do tohoto cíle jsou zahrnuty regiony, ve kterých je:

- Vysoký podíl zaměstnanosti v zemědělství
- Nízké příjmy v zemědělském sektoru
- Nízká hustota zalidnění; výrazné nepopulační trendy

Hlavní sférou zájmu cíle 5b je přispět k rozvoji a adaptaci venkova a vytvoření pracovních příležitostí v nezemědělských hospodářských sektorech (včetně turistického ruchu). Na počátku tohoto programovacího období sem směřovalo zhruba 5% všech prostředků regionální politiky, což by mělo vést ke zpomalení procesu urbanizace, zlepšení dopravní infrastruktury a celkově přispět k vyrovnaní životní kvality venkovských a městských oblastí.

Oba cíle (5a i 5b) se týkají zejména těchto oblastí ve kterých žije zhruba 8% obyvatel EU: severní Skotsko, část jihozápadní Británie, větší část střední a jižní Francie, severozápadní Španělsko a centrální Itálie. V roce 1993 byly prostředky strukturálních fondů zdvojnásobeny a dosahovaly již 25% celkových rozpočtových výdajů Společenství.

3.3) Přehled cílů politiky HSS pro období let 1994 - 1999

V následujícím období 1994 – 1999 zůstalo v platnosti předešlých pět cílů a navíc k nim byl přiřazen Cíl 6. Tento nový cíl byl zařazen do regionální politiky teprve po vstupu severských států s velkou rozlohou, tj. Švédsko a Finsko. Předmětem zájmu tohoto cíle jsou řídké osídlené arktické oblasti v severních částech obou zemí, kde hustota zalidnění nepřevyšuje 10 obyvatel na 1 km čtverečný.

Pro toto období byly prostředky vymezené pro regionální politiku značně navýšeny a v roce 1999 měly dosáhnout 35,7% společného rozpočtu Unie, což představuje celkem 154,5 miliardy ECU.

Ze všech uvedených cílů jsou předmětem regionální politiky pouze cíle č.1, 2, 5b a 6. Ostatní cíle, tj. 3, 4 a 5a sice mají regionální dopad, ale jsou využívány spíše plošně a mají strukturální charakter.

3.4) Přehled cílů politiky HSS pro současné období let 2000 – 2006

Pro programovací období 2000 – 2006 bylo z důvodu snahy o zjednodušení operací regionální a strukturální politiky a větší efektivnost vynakládaných prostředků rozhodnuto o redukci Cílů ze šesti na tři.

Cíl 1 – Podpora rozvoje zaostávajících regionů

Je určen zejména pro následující oblasti v nichž mimo jiné žije 22,2% obyvatel EU :

- regiony na úrovni NUTS II, jejichž HDP na 1 obyvatele je za poslední tři roky nižší než 75% průměru členských zemí EU;
- regiony, které v předešlém programovacím období 1994 -1999 spadaly pod Cíl 6 (Finsko a Švédsko);
- odlehlé regiony jako např. francouzská zámořská území, Azory, Madeira, Kanárské ostrovy atd.

Cíl je zaměřen na rozvojovou pomoc ve zmíněných typech regionů a jeho prioritou je dosažení úrovně ostatních regionů. Klade důraz zejména na rozvoj infrastruktury, podporu malého a středního podnikání, zvýšení konkurenceschopnosti regionů a udržení a vytváření nových pracovních příležitostí. Finanční prostředky získává Cíl 1 ze všech strukturálních fondů EU.

Cíl 2 – Podpora oblastí potýkajících se s restrukturalizací

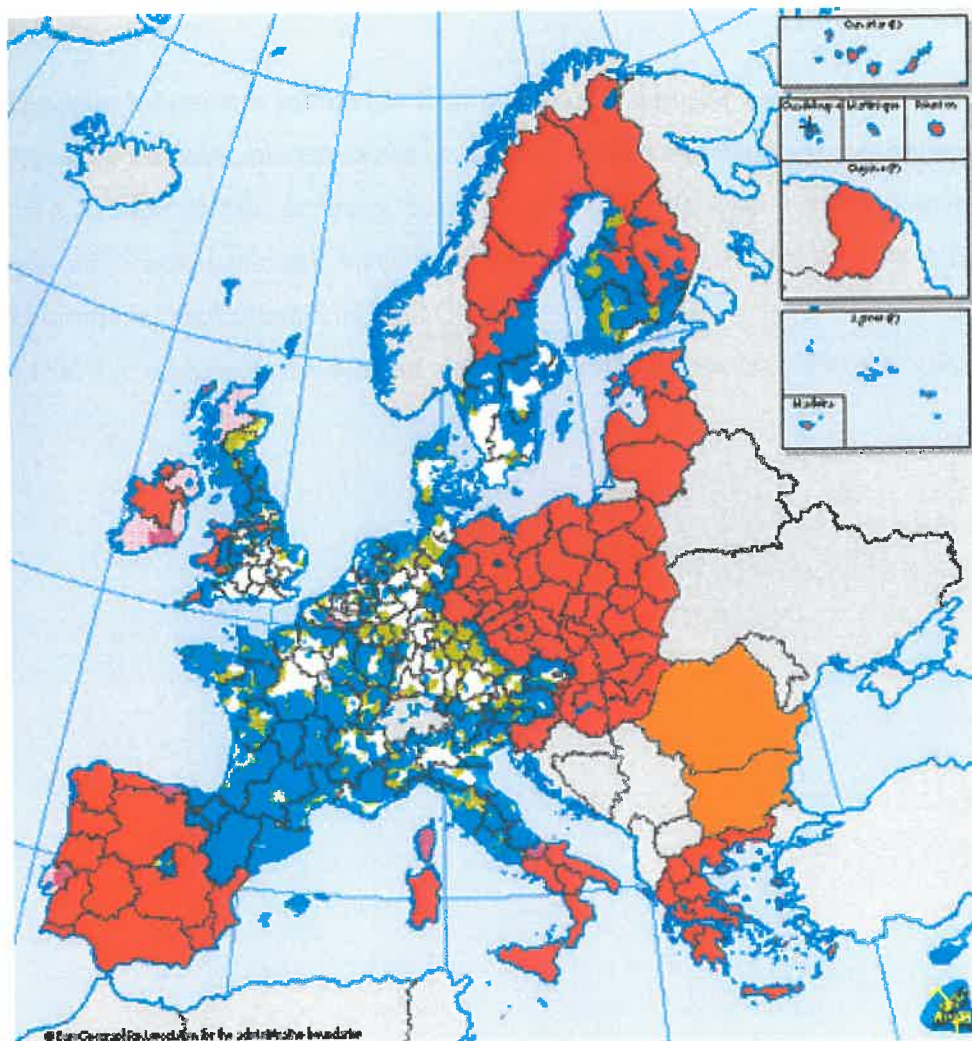
Do podpory tohoto cíle spadají celkem čtyři typy oblastí, které se potýkají s hospodářskými a sociálními změnami v sektoru průmyslu a služeb:

-
- **průmyslové oblasti** - ve kterých míra nezaměstnanosti převyšuje průměr EU; v jejichž průmyslovém sektoru pracuje větší počet zaměstnanců než představuje průměr EU a průmyslové oblasti, které vykazují značný pokles zaměstnanosti právě v průmyslovém sektoru;
 - **městské oblasti** – ve kterých je velmi špatný stav životního prostředí, míra dlouhodobé nezaměstnanosti přesahuje průměr EU a převažuje nízká úroveň bydlení spojená s vysokou úrovní chudoby;
 - **venkovské oblasti** – kde je hustota osídlení nižší než 100 obyvatel na km², míra nezaměstnanosti v těchto regionech přesahuje průměr EU a podíl obyvatel (z celkové zaměstnanosti) pracujících v zemědělství dvakrát převyšuje průměr EU;
 - **oblasti závislé na rybolovu** – pro tyto oblasti je charakteristické, že většina obyvatel regionu je zaměstnána v rybářském sektoru a případná restrukturalizace rybářství by měla za následek podstatný pokles zaměstnanosti v regionu;

Pod tento cíl mohou být zařazeny regiony úrovně **NUTS III**, případně mikroregiony, přičemž finanční podpora pochází z ERDF a ESF.

Postiženým regionům poskytuje Cíl 2 pomoc zejména v oblasti rozvoje infrastruktury mezi venkovskými oblastmi a nejbližšími městy; zlepšení technologické vybavenosti a přístupu k novým technologiím; rozvoje malého a středního podnikání; ekonomická diversifikace v regionu a zlepšení životního prostředí v regionu;

Obr.č.1: Strukturální fondy: Zvolené zóny EU 25 pro Cíle 1 a 2 v letech 2000 a 2006 ¹⁴

■ Cíl 1	■ Cíl 2
■ Dočasná podpora (do 31/12/2005)	■ Cíl 2 (částečně)
■ Dočasná podpora (do 31/12/2006)	■ Dočasná podpora (do 31/12/2005)
■ Zvláštní program	■ Dočasná podpora (částečná) (do 31/12/2005)
■ Kandidátské země na členství	

¹⁴ zdroj: <http://www.strukturalni-fondy.cz/index.php?show=000009>

Cíl 3 - Podpora přizpůsobování a modernizace politiky a systémů vzdělávání, školení a zaměstnanosti

Záměrem tohoto cíle je rozvíjet činnost lidských zdrojů na úrovni jednotlivých států, zlepšit přístup ke vzdělání, modernizovat vzdělávací systém a podporovat zaměstnanost. Tento cíl vychází z Amsterodamské smlouvy (hlava o zaměstnanosti). Cíl 3 nemá regionální rozsah a spadají pod něj všechny oblasti, které nesplňují kritéria pro zařazení do Cíle č.1, tzn. celé území EU kromě regionů spadajících pod Cíl 1.

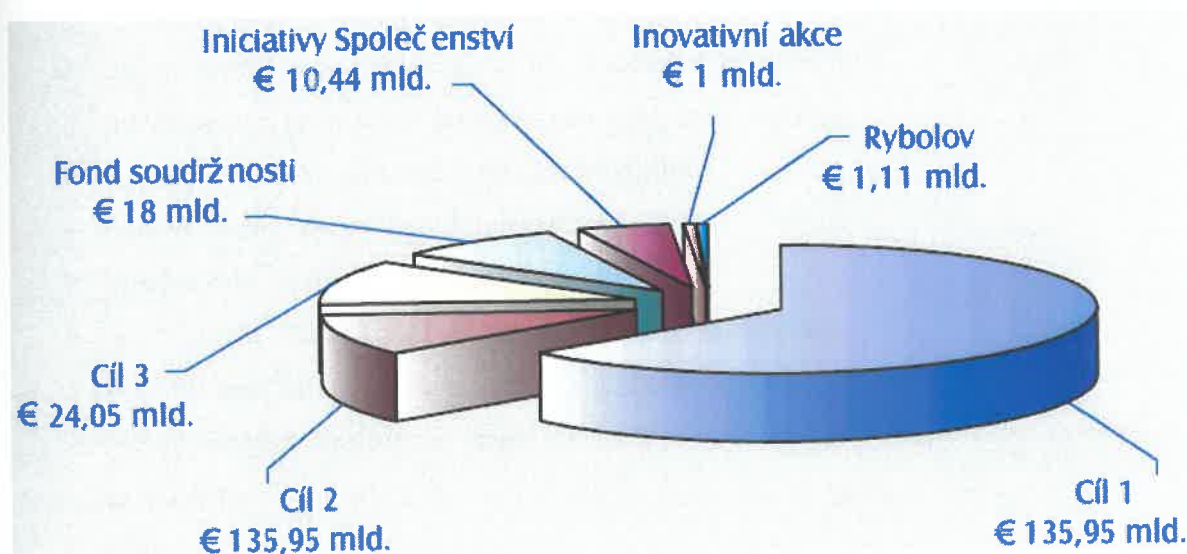
U Cíle 3 je míra spolufinancování z prostředků EU maximálně 50% nákladů.

4.) SPECIFICKÉ NÁSTROJE A OPERATIVNÍ NAŘÍZENÍ UŽÍVANÉ K PODPOŘE REGIONÁLNÍHO ROZVOJE EU

4.1. Úvod

Strukturální fondy jsou jakýmsi jádrem politiky hospodářské a sociální soudržnosti, neboť jejich prostřednictvím jsou naplňovány Cíle této politiky. Nejsou to však pouze strukturální fondy, které poskytují finanční podporu nejvíce znevýhodněným regionům, ostrovům a venkovským oblastem. Patří sem rovněž **Fond soudržnosti** (neboli Kohezní fond), **Iniciativy Společenství** a **inovační akce**.

Obr.č. 2: Celkové alokace EU na strukturální fondy a Fond soudržnosti na období 2004-2006 (v cenách roku 1996)

4.2) Strukturální fondy EU

Jak již bylo zmíněno, Strukturální fondy jsou prostředkem politiky hospodářské a sociální soudržnosti Evropské unie. Lze tedy říci, že se jedná o **nástroj solidarity**, neboť

prostředky z těchto fondů jsou určeny k pomoci méně rozvinutých regionů a regionů potýkajících se se strukturálními problémy. Jejich cílem je snížit rozdíly v životní úrovni obyvatel regionů EU. Mezi 15 projektů podporovaných strukturálními fondy EU patří:

- základní hospodářská infrastruktura (doprava, telekomunikace, energie, likvidace pevného odpadu, čištění odpadních vod, obnova průmyslových lokalit, podnikatelské parky);
- zlepšení struktury pro zpracování a prodej zemědělských a rybních výrobků;
- modernizace zařízení, certifikáty kvality pro místní zemědělské a řemeslné výrobky;
- diverzifikace hospodářských aktivit ve venkovských oblastech (hlavně prostřednictvím turistiky);
- služby pro malé firmy (poradenství, zahájení podnikání, zakládání nebo záchrana stávajících firem, finanční inženýrství, transfer technologií, marketing, certifikace, atd.) s cílem rozvinout regionální a místní potenciál a diverzifikovat hospodářské aktivity;
- výzkum a rozvoj, technologické inovace;
- přímé investice do vytváření nových pracovních příležitostí;
- infrastruktura pro vzdělávání a zdravotnictví, osobní služby;
- ochrana životního prostředí a přírodního dědictví;
- obnova budov, rozvoj kulturních hodnot;
- obnova krizí postižených městských oblastí;
- přeshraniční a nadnárodní spolupráce, výměna zkušeností;
- přizpůsobení struktury školení a zaměstnanosti;
- rozvoj nových kvalifikací, např. za účelem zvýšení adaptability vůči změnám na pracovním
- trhu;
- vyhledávání pracovních příležitostí pro mladé lidi, nezaměstnané a ty, kteří strádají nebo jsou ohroženi sociální izolací, prostřednictvím náborové pomoci a školením (vstupní, pokračující a víceetapové), příprava instruktorů, pracovníků průzkumu, administrativního personálu, stejné příležitosti pro muže a ženy;

V současné době existují **čtyři strukturální fondy**, ze kterých členské státy získávají finance:

Evropský fond regionálního rozvoje (ERDF = European Regional Development Fund) - byl založen v roce 1975 jako základní nástroj regionální politiky a z jeho zdrojů jsou financovány projekty spadající do Cílů 1 a 2. Z hlediska velikosti objemu jeho finančních prostředků je největší ze všech čtyř fondů a tudíž i nejvýznamnější. Financuje investice do výroby vedoucí ke tvorbě nových pracovních míst, investice do infrastruktury včetně transevropských sítí, do vzdělání a zdraví, rozvoje místního potenciálu, rozvoje malého a středního podnikání v problémových oblastech, vědy a výzkumu, investice zaměřené na životní prostředí. Dále financuje iniciativu INTERREG¹⁵ a iniciativu URBAN¹⁶ a také podporuje inovační akce a technická opatření.

Evropský sociální fond (ESF = European Social Fund) ¹⁷ vznikl v roce 1960 jako hlavní nástroj společné sociální politiky a spolu se zemědělským orientačním a záručním fondem jsou nejstaršími SF. Prostředky tohoto fondu lze použít jak k podpoře všech tří Cílů politiky HSS, tak iniciativy EQUAL, inovačních akcí a technické pomoci. Jeho hlavním cílem je prevence a boj s nezaměstnaností, rozvoj lidských zdrojů a podpora integrace na trhu práce. Zaměřuje se především na integraci dlouhodobě nezaměstnaných a mladých lidí či osob vyloučených z trhu práce do pracovního procesu. Podporuje stejné příležitosti na trhu práce, adaptaci pracovníků na změny, zkvalitnění vzdělávání a kvalifikace a rozvoj zaměstnanosti ve vědě, výzkumu a technologii.

Evropský zemědělský usměrňovací a záruční fond ¹⁸ (EAGGF = European Agricultural Guidance and Guarantee Fund) – funguje od roku 1962 a skládá se ze dvou částí - **Podpůrné sekce** a **Záruční sekce**. Součástí strukturálních fondů je pouze jeho podpůrná část, která v souladu s Cílem 1 a 2 podporuje rozvoj venkova. Je zaměřen zejména na podporu zemědělství v horských a podhorských oblastech, napomáhá mladým farmářům, optimalizaci struktury a kvality zemědělské produkce, rozvoji venkovské infrastruktury apod. Záruční sekce tohoto fondu slouží k financování **Společné zemědělské politiky EU**.

¹⁵ INTERREG: přeshraniční, mezinárodní a meziregionální spolupráce

¹⁶ URBAN: hospodářská a sociální obnova krizí postižených měst

¹⁷ viz Příloha č. 2

¹⁸ viz Příloha č. 3

Finanční nástroj na podporu rybolovu (FIFG = Financial Instrument for Fisheries Guidance) – založen roku 1993, ale formálně byl zařazen mezi strukturální fondy až v roce 2000). Zaměřuje se na podporu rybolovu ve všech pobřežních oblastech a financuje opatření, jakými jsou modernizace a restrukturalizace loďstva, rozvoj aquakultury, výroba a obchod s rybími výrobky, rozvoj chovu ryb, vybavení přístavních oblastí zaměřených na rybářství a ochrana některých přímořských oblastí.

Tabulka č.2: Zdroje financování strukturálních operací

	Cíl 1	Regiony mimo Cíl 1	Cíl 2	Cíl3
ERDF	x		x	
ESF	x		x	x
EAGGF	x	x		
FIFG	x	x		

4.3.) Kohezní fond - Fond soudržnosti

Fond soudržnosti poskytuje prostředky na velké investiční projekty (v hodnotě minimálně 10 mil. EUR) v oblastech životního prostředí a dopravy těm členským státům, jejichž HNP na 1 obyvatele měřený paritou kupní síly je nižší než 90 % průměru EU a které realizují program vedoucí ke splnění podmínek hospodářské konvergence. Byl zřízen k posilování hospodářské a sociální soudržnosti Společenství. Projekty financované z tohoto fondu v sektoru dopravy tvoří součást transevropské dopravní sítě.

Vedle strukturálních fondů existuje i **Fond soudružnosti**, někdy označovaný také jako **Kohezní fond**. Jedná se o zvláštní fond solidarity na pomoc v souvislosti s přípravou na vytvoření Evropské měnové unie. Fond poskytuje finance na významné projekty z oblasti **životního prostředí a infrastruktury**. Možnost čerpat z tohoto fondu mají ty státy, jejichž HDP je nižší než 90 % průměru EU. Tuto podmínku mimo jiné Česká republika splňuje, neboť její HDP na obyvatele momentálně představuje asi 61 % průměru EU.

Po 1.5.2004 Fond soudržnosti plynule navázal na pomoc předvstupního nástroje ISPA (The Instrument for Structural Policies Pre-Accession), jehož funkce byla v podstatě analogická. ISPA byl zaměřen na zlepšení úrovně infrastruktury v sektorech dopravy a životního prostředí.

Na rozdíl od strukturálních fondů neposkytuje Fond soudržnosti spolufinancování programům, ale přímo se podílí na financování konkrétních projektů. Fond není přímo zaměřen na regionální politiku. Pomoc je pouze doplňující vzhledem k pomoci, kterou regionům poskytují strukturální fondy.

Při procedurách při využití Fondu soudržnosti jsou rozhodnutí přijímána společně členským státem a Evropskou komisí. Projekty mohou být seskupeny do skupin vzájemně propojených společnou strategií, zatímco jednotlivé projekty mohou být, je-li to vhodné rozděleny do několika fází, které jsou technicky a finančně nezávislé a mohou být financovány odděleně. Velká pozornost je věnována kontrole zdrojů podpory, aby se vyloučilo financování projektu z Fondu soudržnosti a strukturálních fondů současně. Míra pomoci se pohybuje ve výši 80 -85 % veřejných nebo ekvivalentních výdajů. Konkrétní výše pomoci je stanovena podle typu projektu, jenž má být realizován.

4.4.) Iniciativy Společenství (= Community Initiatives)

4.4.1.) Úvod

Iniciativy Společenství můžeme charakterizovat jako speciální nástroje financované Strukturálními fondy EU určené k řešení specifických problémů týkajících se celého území EU. Tyto iniciativy pouze doplňují jednotlivé programy Evropského společenství nebo usnadňují jejich realizaci. Jsou navrhovány a řízeny centrálně Evropskou Komisí z Bruselu, která dává první podnět a teprve pak ho projednává s dotyčným členským státem.

V současném programovacím období jsou realizovány čtyři iniciativy: **INTERREG III (A, B, C), EQUAL, LEADER+ a URBAN II**. Každá z uvedených Iniciativ je financována jedním Strukturálním fondem a z celkového rozpočtu Strukturálních fondů je na

Iniciativy Společenství vyhrazeno 10,44 miliard, což představuje asi 5,35% finančních prostředků na regionální a strukturální politiku.

4.4.2.) INTERREG III

Iniciativa Společenství INTERREG III má celkem tři části: Iniciativu Společenství INTERREG IIIA, která podporuje integrovaný regionální rozvoj v příhraničních regionech.

Jejím hlavním cílem je překonání nevýhod plynoucích z příhraniční, tedy v rámci státu periferní, polohy dané oblasti. Zbylé dvě části mají odlišné zaměření, INTERREG IIIB CADSES se zaměřuje na prohloubení nadnárodní spolupráce zemí prostoru CADSES (středoevropské, jaderské, podunajské a jihovýchodní evropské území) a INTERREG IIIC podporuje meziregionální spolupráci a výměnu zkušeností při řešení společných problémů přímo nesousedících regionů.

Z celkových prostředků EU vyčleněných pro léta 2000-2006 je na program INTERREG III přiděleno cca 2,5% (asi 4, 875 mld. EUR z EFRR), což ve skutečnosti představuje polovinu všech prostředků vyčleněných na Iniciativy.

4.4.3.) EQUAL

Uvedená Iniciativa podporuje boj proti všem typům diskriminace a nerovnosti na trhu práce, přičemž speciální pozornost je věnována integraci žadatelů o azyl. Realizuje se na celém území všech členských států, pokrytých jak Cílem 1, tak i Cílem 3. Financována je z ESF a v současném programovacím období je na ni vyčleněno 2,847 mld. EUR.

4.4.4.) URBAN II

Podporuje hospodářskou a sociální obnovu měst a městských oblastí postižených krizí s cílem podporovat jejich udržitelný rozvoj. Přispívá např. na tvorbu zelených ploch ve městech, integraci skupin ohrožených sociální exkluzí do vzdělávacího a školicího systému, rozvoj veřejné dopravy neohrožující životní prostředí, zvýšení využívání obnovitelných zdrojů energie, atd. Na období 2000-2006 bylo na tuto Iniciativu uvolněno 0,7 mld. EUR z EFRR.

4.4.5) LEADER +

Podporuje projekty na rozvoj venkova a z EZOF na ni je pro léta 2000-2006 vyhrazeno 2,02 mil. EUR.

Tabulka č.3 - Zdroje financování Iniciativ Společenství

	INTERREG III	URBAN II	LEADER+	EQUAL
ERDF	x	x		
ESF				x
EAGGF			x	
FIFG				

4.5.) Inovační aktivity = Inovační akce

O těchto aktivitách je možné říci, že jsou výjimečné neboť se nezakládají na dohodě mezi Evropskou komisí a členským státem, ale jsou výlučně v pravomoci EK. Jejich význam spočívá v **inovačním přínosu**, protože iniciují pilotní projekty a studie pro nové politiky, zdokonalují nakládání s finančními prostředky a pomáhají odhalovat nové možnosti. Je na ně vyčleněno pouze přibližně 0,5% celkových prostředků strukturálních fondů.

5.) PRINCIPY REGIONÁLNÍ A STRUKTURÁLNÍ POLITIKY EU

Fungování regionální a strukturální politiky EU vychází z **pěti základních** a několika **doplňkových principů**¹⁹, přičemž všech pět základních principů se odráží v programové a právní úpravě celého procesu poskytování pomoci.

- **princip koncentrace;**
- **princip partnerství a komplementarity;**
- **princip programování a koordinace;**
- **princip adicionality (doplňkovosti);**
- **princip monitorování a vyhodnocování;**

5.1.) Princip koncentrace = zásada koncentrace úsilí

Smyslem této zásady je, aby prostředky fondů plynuly do regionů s nejvážnějšími problémy, ale pouze k realizaci předem zpracovaných a definovaných projektů. Cílem tohoto principu je využívat prostředky co nejefektivněji a to na projekty s co možná největším přínosem. Lze říci, že snahou je realizovat menší množství větších projektů, od kterých se očekává ten největší přínos. Tímto postupem lze dosáhnout nejen většího efektu a viditelnosti, ale také snadnějšího a přehlednějšího monitorování a kontroly.

5.2.) Princip partnerství

Zahrnuje úzkou spolupráci mezi Evropskou komisí a odpovídajícími orgány na národní, regionální a místní úrovni, které jsou určené každým členským státem pro všechny etapy implementace opatření od přípravy až po realizaci a monitorování výsledků opatření prováděných v rámci programů strukturálních fondů. Tento princip má dvě **roviny vertikální** (partnerství mezi Evropskou komisí, členským státem a regionem) a **horizontální** (partnerství

19) princip koordinace a harmonizace; 2) princip integrace; 3) princip konvergence; 4) princip solidarity; 5) princip subsidiarity; 6) princip kompatibility; 7) princip proporcionality.

na úrovni členského státu a regionu). Od r. 1994 se tato spolupráce rozšířila také o orgány a osoby, které nejsou přímo součástí implementačních struktur (regiony, města, obce, vzdělávací instituce, soukromé subjekty apod.), aby bylo zajištěno, že se na konkrétním rozdělení prostředků budou podílet samotní příjemci, pro něž jsou prostředky určeny.

Uplatňuje se zde i tzv. **princip subsidiarity** (= zásada subsidiarity), který je od roku 1993 zakotven v Maastrichtské smlouvě a jeho znění je: *"Společenství jedná v mezích pravomocí svěřených mu touto smlouvou a cílů v ní stanovených. V oblastech, které nespádají do jeho výlučné působnosti, vyvíjí v souladu se zásadou subsidiarity Společenství činnost jen tehdy a pokud cíle navrhované činnosti nemohou být uspokojivě dosaženy členskými státy a mohou být z důvodů rozsahu či účinků navrhované činnosti lépe dosaženy Společenstvím"* (čl.5 Smlouvy o založení EU)²⁰.

Tento princip zajišťuje, aby rozhodování bylo provedeno na úrovni, která je věcně pro rozhodnutí způsobilější a řešenímu problému bližší. V zásadě jde o to, aby byly jednotlivé cíle plněny na co nejnížší možné úrovni rozhodování, pokud je možné toto plnění na dané úrovni uspokojivě zajistit (tzn. na úrovni obce, regionu, případně spolkové země členského státu a až nakonec na úrovni EU). Jedním z hlavních důsledků tohoto principu je, že příslušné národní orgány mohou samy vybírat projekty k financování a následně kontrolovat jejich realizaci.

5.3.) Princip programování

Programování je právním předpisem definováno jako *"proces organizování, rozhodování a financování, uskutečňovaný v řadě fází, s cílem provádět na víceletém základě společnou akci Společenství a členských států zaměřenou na dosažení stanovených cílů regionální politiky"*²¹ (Nařízení rady (ES) č.1260/1999, článek 9 - Definice).

Programování v EU funguje na principu zpracovávání víceletých rozvojových programů. Strukturální fondy nepřispívají k financování jednotlivých akcí, ale k podpoře rozvojových programů, které mají svůj vlastní rozpočet členěný podle priorit a jednotlivých opatření. Struktura těchto programů zahrnuje analýzu území včetně vymezení slabých a silných stránek a stanovení celkové strategie rozvoje území. Na tuto strategii pak navazuje podrobné rozpracování jednotlivých opatření (nikoliv ovšem na úrovni projektů) včetně

²⁰ zdroj: <http://www.evropska-unie.cz/download.asp?id=16>, ze dne 25.3.2005

²¹ zdroj: <http://www.mze.cz/attachments/1260-99-SF.doc>, ze dne 8.4.2006

vymezení finančního rámce (prostředky EU, národní prostředky - státní, regionální, místní a další a rovněž prostředky soukromého sektoru), splnění principu doplňkovosti a definování podmínek realizace programu. Jednoduše a stručně řečeno, vláda členské země předloží Evropské komisi rozvojový program pro který poté sama členská země zpracuje programový dokument. Prostředky ze strukturálních fondů jsou následně určeny na tyto schválené rozvojové programy, které se pak realizují prostřednictvím konkrétních projektů.

Převažují přitom programy iniciované na národní úrovni, na něž připadá zhruba 90 % prostředků strukturálních fondů. Zhruba 9 % prostředků připadá na Iniciativy Společenství, zbytek 1 % výdajů je využíváno na řadu inovačních opatření.

5.3.1.) Druhy programovacích dokumentů

Existují celkem dva druhy programových dokumentů, a to:

➤ **vícestupňový systém**, který je využíván pro regiony nebo popřípadě celé státy, které spadají pod Cíl 1 strukturální a regionální politiky EU. Sem patří celkem tři dokumenty:

Plán rozvoje (Development Plan) – je to dokument připravený členským státem založený na příslušných prioritách států a regionů, který musí být v souladu s legislativou Společenství. Je podkladem pro vyjednávání o pomoci s EK. Pokud zahrnuje celý stát, jako je tomu např. v ČR, hovoří se o **Národním rozvojovém plánu (NRP)**.

Rámec podpory Společenství - RPS (Community Support Framework, CSF) - Tento dokument schválila EK po dohodě s příslušným státem (na základě předloženého rozvojového plánu). Zajišťuje koordinaci pomoci EU v rámci Cíle 1. Je rozčleněný podle priorit a realizuje se prostřednictvím jednoho nebo více operačních programů.

Operační programy - OP (Operational Programme, OP)- Operační programy
Operační program je dokument schválený EK určený pro realizaci RPS. Obsahuje souvislý soubor priorit zahrnujících víceletá opatření. Může být financován z jednoho nebo více fondů, z jednoho nebo více různých stávajících finančních nástrojů a EIB. Operační program je doplněn tzv. programovým dodatkem, který slouží k implementaci programových dokumentů a který obsahuje detailní prvky na úrovni opatření. Vypracovává ho členský stát nebo Řídící orgán a posílá se pro informaci EK.

-
- **zjednodušený systém** – sem patří pouze Jednotný programový dokument

Jednotný programový dokument - JPD (Single Programming Dokument, SPD) - Pro celkovou výši podpory Společenství v rámci Cíle 1 nižší než 1 mld. EUR a zpravidla v rámci Cílů 2 a 3 předkládá členský stát tzv. Jednotný programový dokument (JPD). Ten v sobě pro zjednodušení zahrnuje všechny tři výše popsané úrovně víceúrovňového systému programových dokumentů. Komise přijme k JPD tzv. závazné rozhodnutí. Tento dokument obsahuje i programový dodatek.

5.4.) Princip adicionality (doplňkovosti)

Tento princip spočívá v tom, že prostředky ze strukturálních fondů EU pouze doplňují veřejné výdaje členských států. Právě finanční zainteresování příjemce (např. stát, region, obec, soukromý sektor apod.) má vést k vyšší efektivitě a zodpovědnosti při využívání poskytnutých finančních prostředků. Poměr mezi národními a unijskými prostředky musí dosáhnout stanovené minimální hranice přičemž podíl peněz z evropských fondů může dosahovat (v rámci projektů Cíle 1) až 75 % celkových nákladů. Národní prostředky ale mohou pocházet z různých zdrojů.

Členské státy v žádném případě nemohou a nesmí využívat prostředky EU poskytované v rámci strukturální politiky ke kompenzaci vlastních rozpočtových výdajů.

5.5.) Princip monitorování a vyhodnocování

Cílem tohoto principu je zajistit efektivní využití prostředků ze zdrojů EU. Jedná se o průběžné sledování a vyhodnocování prováděných opatření a celkové efektivnosti vynakládaných prostředků ze zdrojů Společenství ve všech fázích procesu: a) před schválením projektu je vyžadováno předběžné hodnocení jeho dopadů (tzv. hodnocení **ex ante**), b) pak následuje průběžné monitorování realizace projektu (tzv. **interim**) a c) nakonec zhodnocení skutečných přínosů projektu (tzv. hodnocení **ex post**). Význam tohoto principu se neustále zvyšuje. Monitorování je prováděno pomocí **monitorovacího výboru**, který si každý členský stát sám zvolí. Jeho úkolem je dohlížet nad realizací např. Rámce podpory Společenství, Operačního programu nebo Jednotného programového dokumentu.

6.) VÝBOR REGIONŮ

6.1.) Důvody založení Výboru regionů

Hlavním úkolem Výboru je zastupovat zájmy regionálních a komunálních územních správ v Evropské unii a umožnit jejich spolupráci při utváření integračního procesu. Rovněž musí zajistit, aby tyto správy mohly vyjádřit své stanovisko při utváření politik EU a aby byly regionální a místní orgány a pravomoci řádně respektovány. Veškerá stanoviska vydaná Výborem představují součást legislativního procesu. Potřeba regionální a komunální účasti v procesu evropské integrace se poprvé objevila v roce 1987, kdy **Akt o jednotné Evropě** vešel v platnost. Tento dokument zdůraznil, že vytvoření jednotného trhu by mělo přispět k větší ekonomické a sociální kohezi Společenství, která je závislá zejména na rovnovážném vývoji jednotlivých regionů. Proto se regionální rozvoj, se svým cílem snížení výrazných rozdílů mezi jednotlivými regiony, stal hlavním faktorem tohoto procesu. K zajištění provedení uvedeného cíle bylo potřeba v roce 1989 reformovat Strukturální fondy, což vedlo mimo jiné ke konceptu partnerství. Od té doby se regiony, spolu s členskými státy, přímo a aktivně účastní rozvoje a realizace regionálních cílů Společenství.

V roce 1988 Evropská komise založila **Poradní radu regionální a místní správy**. Tento orgán se stal tzv. prvním evropským mluvčím regionů i přesto že spolupracoval pouze s Komisí. Rovněž posiloval vliv regionálních a místních úřadů a stal se základem pro vznik Výboru, který byl jeho nástupcem. Založení Výboru regionů odráží rozhodnutí stanovené v Hlavě I, článku 1 Smlouvy o EU²² usilovat o „*stále užší svazek mezi národy Evropy, v němž jsou rozhodnutí přijímána co nejbližší občanům*“. Tento přístup je v souladu s principem subsidiarity, který určuje vztahy mezi Společenstvím a členskými státy.

6.2.) Pravomoc a úloha Výboru regionů

Výbor byl zřízen jako „*poradní orgán složený ze zástupců regionálních a místních orgánů*“ (Quo vadis Evropská unie 1998: 50). Evropský parlament, Rada nebo Komise

²² zdroj: http://eu.tiscali.cz/download/cz/oficialni_dokumenty/Smlouvy_EU/Smlouva_EU.pdf, ze dne 14.4.2005

konzultují Výbor regionů v případech, které stanovuje Ústava, a ve všech ostatních případech, v nichž to některý z těchto orgánů považuje za vhodné, zejména pak v případech týkajících se přeshraniční spolupráce. Považují-li to Evropský parlament, Rada nebo Komise za nutné, určí Výboru pro předložení jeho stanoviska lhůtu nejméně jednoho měsíce od jejího oznámení předsedovi. Po uplynutí stanovené lhůty mohou jednat i bez tohoto stanoviska. Je-li Hospodářský a sociální výbor konzultován, Evropský parlament, Rada nebo Komise o tomto vyžádání stanoviska informují Výbor regionů. Usoudí-li Výbor regionů, že jsou dotčeny zvláštní regionální zájmy, může v této věci zaujmout stanovisko. Stanovisko výboru a zápis z jeho jednání se postupují Evropskému parlamentu, Radě a Komisi.

6.3) Složení Výboru a jeho funkce

V současnosti (po rozšíření EU o dalších deset členských států, které proběhlo k 1.5.2004) má Výbor 317 členů, kteří jsou jmenováni na období čtyř let s možností opětovného jmenování, a to na návrh členských států a na základě hlasování v Radě kvalifikovanou většinou. Členové Výboru jsou politici působící v rámci městských či regionálních úřadů, kteří v Evropské unii zastupují celou škálu činností místní a regionální správy. Jedná se zejména o předsedy regionů, krajské zastupitele, úředníky městských rad, starosty velkých měst atd. Tito členové si ze svého středu volí na období dvou let **předsedu a prvního místopředsedu**. Dále je Výbor složen z tzv. „byra“, které je tvořeno 36 členy, jejichž hlavním úkolem je zodpovídat za naplňování cílů, které si sami stanoví na začátku svého funkčního období. Všichni členové se scházejí přibližně pětkrát do roka (zhruba každé dva měsíce) na tzv. **plenárních zasedáních**, na kterých prodiskutovávají navrhované právní akty Unie k nimž posléze přijímají svá stanoviska. Vnitřní schvalovací procedura v rámci Výboru probíhá prostou většinou⁷⁾. Administrativní záležitosti zajišťuje generální sekretariát. Členové Výboru jsou rozděleni dvěma způsoby – zaprvé do **šesti odborných komisí**:

- Komise pro kohezní politiku (COTER);
- Komise pro hospodářskou a sociální politiku (ECOS);
- Komise pro udržitelný rozvoj (DEVE);
- Komise pro kulturu a vzdělání (EDUC);

-
- Komise pro ústavní záležitosti a správu věcí veřejných (CONST);
 - Komise pro mezinárodní vztahy (RELEX)

Zadruhé do čtyř politických frakcí:

- Evropská aliance
- Evropská lidová strana
- Liberální a demokratická strana Evropy
- Sociálnědemokratická strana Evropy

Výbor regionů je Smlouvou z Nice²³ z 26. února 2001(vstoupila v platnost 1.února 2003) definován jako „*poradní orgán tvořený zástupci regionální a místní samosprávy, kteří buď mají volební mandát v některé regionální nebo místní samosprávné jednotce, nebo jsou politicky odpovědní volenému sboru*“ (Smlouva z Nice, Hlava XXI, článek 263). V praxi to znamená, že musí být povinně konzultován Radou a evropskou Komisí v oblastech: hospodářské a sociální soudržnosti, transevropských dopravních sítí, energetických a telekomunikačních sítí, zdravotnictví, vzdělávání mládeže, kultury, zaměstnanosti, sociální politiky a životního prostředí - tomu se říká též **obligatorní slyšení**. V ostatních oblastech, které se taktéž dotýkají místní a regionální samosprávy – např. přeshraniční spolupráce, Výbor může, ale nemusí být konzultován = **fakultativní slyšení**. Co se týče obou druhů slyšení, má Výbor regionů stanovenou časovou lhůtu jednoho měsíce, ve které musí přijmout stanovisko. Výbor rovněž může vydat stanovisko z vlastní iniciativy, a to v záležitostech, které vyžadují obligatorní slyšení dalšího poradního orgánu = **Hospodářský a sociální výbor** – do této skupiny patří například věda a výzkum nebo průmyslová politika. Poslední možností je vydání stanoviska z vlastní iniciativy bez jakéhokoli dalšího určení. Jak již bylo zmíněno, Výbor regionů je orgánem výhradně poradním. To znamená, že na stanoviska tohoto orgánu nemusí být klíčovými institucemi, jakými jsou například Evropská komise, Rada a Evropský parlament, v rozhodovacím procesu vůbec kladen důraz, a to dokonce bez jakéhokoliv odůvodnění.

²³ zdroj: http://eu.tiscali.cz/download/cz/oficialni_dokumenty/Smlouvy_EU/Smlouva_z_Nice.pdf, ze dne 3.4.2005

Tabulka č. 4: Současné složení Výboru regionů

Francie, Itálie, Německo a Spojené království:	24 členů
Španělsko a Polsko:	21 členů
Belgie, Nizozemsko, Portugalsko, Řecko, Česká republika:	12 členů
Rakousko, Švédsko a Maďarsko:	12 členů
Dánsko, Finsko, Irsko, Litva a Slovensko:	9 členů
Estonsko, Lotyšsko a Slovinsko:	7 členů
Lucembursko a Kypr:	6 členů
Malta:	5 členů
Celkem:	317 členů

6.4.) Výbor regionů a jeho změny po přijetí Smlouvy o Ústavě pro Evropu

Smlouva o Ústavě pro Evropu, která byla podepsána v Bruselu, 29. října 2004, stanovila maximální počet členů Výboru regionů na **350** a stejný počet náhradníků. Na návrh Komise Rada jednomyslně přijímá evropské rozhodnutí stanovující složení výboru. „Členové výboru a náhradníci jsou jmenováni na dobu pěti let, přičemž mohou být jmenováni opakovaně. Uplynutím mandátu uvedeného v čl. I-32 odst. 2, na jehož základě byli navrženi, končí funkční období členů výboru a členové výboru jsou stejným postupem nahrazeni na zbytek funkčního období. Členové Výboru nemohou být současně členy Evropského parlamentu. Rada přijme evropské rozhodnutí, jímž se stanoví seznam členů a náhradníků sestavený podle návrhů podaných každým členským státem“ (Smlouva o Ústavě pro Evropu 2005: 173). Výbor spolu s Hospodářským a sociálním výborem plní poradní funkci a oba jsou nápomocny Evropskému parlamentu, Radě a Komisi.

Skládá se ze zástupců regionálních a místních samosprávných celků, kteří buď mají volební mandát v některém regionálním, nebo místním samosprávném celku, nebo jsou politicky odpovědní volenému shromáždění. Navíc nejsou členové Výboru a Hospodářského sociálního výboru vázáni žádnými příkazy a svou funkci vykonávají zcela nezávisle a to v obecném zájmu Unie. Výbor regionů volí z řad svých členů předsedu a předsednictvo na dobu **dva a půl roku**. Svolává jej jeho předseda na žádost Evropského parlamentu, Rady nebo Komise.

7.) PROSTŘEDKY POMOCI KANDIDÁTSKÝM ZEMÍM = PŘEDVSTUPNÍ FONDY

7.1) Úvod

Evropská unie vytvořila několik druhů finančních nástrojů, jimiž podporuje různé oblasti jak v samotných členských státech Evropské Unie, tak i v kandidátských zemích. Země střední a východní Evropy, které se připravovaly na vstup do EU, mohly již několik let před vstupem do EU využívat prostředků z **předstrukturálních fondů** - program **Phare**, **ISPA** a **Sapard** a účastnit se v některých dalších komunitárních programech a Iniciativách společenství. S postupující integrací dospěla EU k nutnosti posilovat hospodářskou a sociální soudržnost, k čemuž slouží především strukturální fondy, Kohezní fond a tzv. Iniciativy společenství.

7.2) Předvstupní fondy

Jak již bylo řečeno, do předstrukturálních (předvstupních) fondů patří programy Phare, ISPA a Sapard. Tyto fondy měly daným zemím pomoci připravit se na plné členství v EU a získávat zkušenosti využitelné při čerpání finančních prostředků ze strukturálních fondů.

7.2.1.) Phare (Poland and Hungary Assistance for the Restructuring of the Economy)

Tento program vznikl v roce 1989 a původně byl určen pouze pro pomoc Polsku a Maďarsku. Již o rok později k tomuto programu přistoupily další země, mezi které tehdy patřilo i Československo. Do 30.dubna 2004 zahrnoval celkem 13 zemí střední a východní Evropy. Od roku 1994 pomáhal kandidátským zemím při přípravě na členství v EU a ke splnění jeho podmínek (tzv. Kodaňská kritéria), jako je dosažení stability institucí, vytvoření podmínek pro vznik odpovídajících administrativních a právních struktur, funkční tržní ekonomika a schopnost převzít závazky plynoucí ze členství. Prostředky z tohoto programu může kandidátská země čerpat pouze ke dni vstupu do EU.

Fond působí jako příprava na využívání prostředků z Evropského sociálního fondu (ESF) a Evropského fondu regionálního rozvoje (ERDF).

7.2.1.1.) Národní programy Phare

Tyto programy obsahují dva hlavní cíle, které jsou orientovány zejména na budování institucí a investiční podporu projektů. V oblasti posilování institucí se Phare zaměřuje víceméně na podporu národních a regionálních institucí, regulační a kontrolní orgány při dotváření vnitřních administrativních předpisů a nařízení.

7.2.1.2.) Programy přeshraniční spolupráce - tzv.CBC (Cross-border Co-operation)

Tyto programy vznikly, aby pomohly příhraničním regionům při překonávání specifických problémů jejich rozvoje a zároveň je připravily na účast v iniciativě ES INTERREG. Projekty, které do těchto programů spadají jsou zpravidla investičního charakteru - realizují se v příhraničních regionech a mají přeshraniční dosah.

7.2.2.) ISPA (Instrument for Structural Policies for Pre-Accession)

Předvstupní program ISPA vznikl teprve v roce 2000 a jeho hlavním cílem je připravit příslušné státní struktury a účastníky projektů na přijímání finanční pomoci z **Kohezního fondu** nebo-li **Fondu soudržnosti EU**. Podpora v rámci tohoto programu je určena výhradně pro velké infrastrukturní projekty v oblasti dopravy a životního prostředí.

7.2.3.) SAPARD (Special Action Programme for Pre-Accession Aid for Agriculture and Rural Development)

Tento program existuje teprve od roku 2000 a je zaměřen na podporu a obnovu zemědělství, rozvoj venkova a zavádění a implementaci předpisů a nařízení EU a napomoci tak kandidátským zemím připravit se na Společnou zemědělskou politiku EU. Mezi hlavní cíle tohoto programu patří udržení konkurenceschopnosti potravinářských a zemědělských podniků, zajištění stability venkovských regionů a to zejména prostřednictvím zlepšováním životního prostředí, životních podmínek a oživení podnikání.

8.) ČESKÁ REPUBLIKA A POLITIKA HOSPODÁŘSKÉ A SOCIÁLNÍ SOUDRŽNOSTI EU

8.1.) Úvod

Před vstupem do EU využívala Česká republika pomoci z předvstupních nástrojů. Po vstupu byla tato pomoc nahrazena možností využívání strukturálních fondů EU a Fondu soudržnosti. Projekty financované z prostředků předvstupních nástrojů však budou dobíhat ještě letos (v roce 2006).

Vstupem ČR do EU došlo k významnému systematickému posunu v organizaci čerpání pomoci z EU. Zatímco předvstupní fondy (Phare, ISPA) byly realizovány na základě tzv. projektového přístupu, kdy EK prostřednictvím Evropské delegace v Praze schvalovala výběr jednotlivých projektů a současně nesla celkovou odpovědnost za nakládání s finančními prostředky, pro pomoc ze strukturálních fondů EU bude uplatňován přístup programový. ČR vytvořila program rozvoje (Národní rozvojový plán), který následně EK schválila. Nadále však ČR zůstává následná odpovědnost za výběr projektu a nakládání s prostředky alokovanými ze strukturálních fondů.

Základním strategickým dokumentem pro získání podpory ze strukturálních fondů a Fondu soudržnosti EU je v České republice Národní rozvojový plán. Cíle tohoto plánu jsou realizovány prostřednictvím Rámce podpory Společenství a pěti operačních programů.

8.2.) Využití strukturálních fondů a Fondu soudržnosti v ČR

Česká republika byla na základě regionálního statistického členění EU rozdělena na regiony NUTS (z francouzského *Nomenclature des unités territoriales statistiques*) neboli **územní statistické jednotky**²⁴. Celá Česká republika tak tvoří region na úrovni NUTS I, který

²⁴ viz Příloha č. 4

se dále dělí na 8 tzv. regionů soudržnosti (NUTS II)²⁵, 14 krajů (NUTS III), okresy (NUTS IV) a obce (NUTS V).

Nejrozvinutějším regionem České republiky je hlavní město Praha, který se současně řadí mezi nejvyspělejší regiony EU a tím nesplňuje kritéria pro zařazení pod Cíl 1. Praha bude čerpat prostředky EU v rámci Cíle 2 a 3 prostřednictvím JPD zaměřujících se na priority hlavního města. Ostatní území České republiky, tedy 7 regionů soudržnosti, splňuje kritéria pro zařazení do kategorie regionů podporovaných z Cíle 1. Území Cíle 1 v České republice bude pokryto operačními programy (čtyři sektorově zaměřené a Společný regionální operační program zohledňující specifika jednotlivých regionů).

Obr.č.5: Strukturální fondy: Zvolené zóny v ČR pro Cíle 1 a 2 v letech 2004 - 2006

²⁵ viz Příloha č. 5

Žadatelé o spolufinancování musí být připraveni na to, že podpora ze strukturálních fondů EU nepokrývá ze 100 % náklady projektu. Na spolufinancování se zpravidla podílí státní rozpočet, krajské rozpočty nebo obecní rozpočty a pochopitelně se očekává i zapojení soukromého sektoru. Podpora ze strukturálních fondů EU dosahuje až 75 % nákladů projektu, nižší je u infrastruktury vytvářející zisk (až 50 %) a investic do firem (až 35 %, u malých a středních podniků až do výše 45 %).

Co se týče Fondu soudržnosti bude objem finančních prostředků z EU v České republice tvořit cca 1/3 z celé pomoci. Funkcí Řídícího orgánu Fondu soudržnosti bylo pověřeno *Ministerstvo pro místní rozvoj*. Ministerstvo tak pak koordinuje zprostředkující orgány Fondu soudržnosti, tj. Ministerstvo životního prostředí a Ministerstvo dopravy, a realizační orgány jež jsou odpovědné za celkovou realizaci projektů v daném sektoru tak, aby bylo dosaženo nejefektivnějšího využívání prostředků vyčleněných Evropskou komisí pro Českou republiku. Tyto prostředky budou jednotlivé kraje v České republice získávat na základě předložených žádostí.²⁶

Tabulka č.5: Alokace strukturálních operací pro Českou republiku v letech 2004-2006 podle oblastí podpory (v mil. €)

Oblasti podpory	Alokace strukturálních operací pro Českou republiku			
	2004-2006	2004	2005	2006
Fond soudržnosti (Průměr*)	945,3	316,9	266,1	362,3
Strukturální fondy	1 584,4	381,5	528,9	674,0
Cíl 1 (13 krajů)	1 454,3	339,0	485,5	629,8
Cíl 2 (Praha)	71,3	23,3	23,8	24,2
Cíl 3 (Praha)	58,8	19,2	19,6	20,0
Iniciativy Společenství	100,8	28,6	32,1	40,1
Interreg	68,7	21,0	21,4	26,3
Equal	32,1	7,6	10,7	13,8
Strukturální operace celkem	2 630,5	727,0	827,1	1 076,3

* v případě Fondu soudržnosti byl pro každou zemi stanoven maximální a minimální limit v závislosti na absorpční kapacitě, Pramen: Evropská komise, duben 2003

²⁶ viz Příloha č. 7

8.2.1.) Národní rozvojový plán České republiky 2004-2006

Jak již bylo zmíněno v úvodu této kapitoly, NRP představuje pro ČR základní dokument pro získání podpory ze strukturálních fondů a Fondu soudržnosti EU. Obecně platí, že členské státy EU připravují rozvojový plán vždy pro jeden nebo více regionů NUTS II, které splňují kritéria zařazení pod Cíl 1 politiky hospodářské a sociální soudržnosti EU. Podle používaného indikátoru (hrubý domácí produkt/obyv. v paritě kupní síly) všechny regiony – s výjimkou Prahy, která tento průměr vysoce převyšuje – dosahují méně než 75 % průměru úrovně HDP EU.

Národní rozvojový plán představuje zevrubné zdůvodnění potřeby podpor a definuje cíle, jichž má být dosaženo. Rolí NRP je tedy prezentovat koherentní a celkovou strategii, která zdůvodní výběr priorit, o jejichž podporu ze zdrojů EK ČR usiluje. Detailní cíle a podmínky čerpání podpory na jejich dosažení v jednotlivých oblastech jsou pak specifikovány v operačních programech (sektorově nebo regionálně zaměřené).

Na základě projednání NRP s orgány EK byl následně vypracován dokument „**Rámec Podpory Společenství**“ (angl. **Community Support Framework – CSF**), který má charakter smlouvy mezi vládou státu přijímajícího pomoc a Evropskou komisí. Řídícím orgánem RPS je Ministerstvo pro místní rozvoj ČR - Odbor Rámce podpory Společenství. Tato smlouva specifikuje závazek obou stran poskytnout prostředky na dosažení cílů v dokumentu uvedených. Po schválení operačních programů orgány EK může být zahájena realizace konkrétních projektů. V probíhajícím období bude mít ČR možnost získat přes 2,3 mld. €, což je výrazný nárůst oproti pomoci EU plynoucí z předvstupních nástrojů. Základními předpoklady pro využití těchto prostředků je dostatek kvalitně připravených projektů a zajištění prostředků na spolufinancování.

Obr.6: RPS jako zastřešující instituce pro jednotlivé operační programy

Tabulka č.6: Přehled operačních programů a jejich vazba na příslušné strukturální fondy (v %; v závorce uvedeny resorty pod které jednotlivé OP spadají)

Název OP	OP	ERDF	ESF	EAGGF	FIFG
OP Průmysl a podnikání (MPO)	17,94	17,94			
OP Infrastruktura (MŽP)	16,94	16,94			
OP Rozvoj lidských zdrojů (MPSV)	21,920		21,92		
OP Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství (MZe)	11,96			11,46	0,50
SROP (MMR)	31,24	27,99	3,25		
OP celkem	100,00	62,87	25,17	11,46	0,50

Lze říci, že dlouhodobým záměrem ČR je dosáhnout stabilního růstu, který bude umožňovat postupné vyrovnávání ekonomické úrovně s průměrem zemí EU. Na tomto základě byl **globální cíl** NRP 2004–2006 definován jako: „Udržitelný rozvoj založený na konkurenceschopnosti“ (Průvodce fondy Evropské unie 2006: 24). Takto definovaný globální cíl v sobě zahrnuje dosažení ekonomického růstu rychlejšího než je průměr zemí EU, zlepšení konkurenčního postavení ČR v EU a urychlení kvalitativních změn v ekonomice.

8.2.2) Operační programy

K realizaci globálního cíle NRP bude sloužit pět operačních programů (dále jen „OP“), z nichž jsou čtyři zaměřeny sektorově: Průmysl a podnikání, Infrastruktura, Rozvoj lidských zdrojů, Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství. Společný regionální operační program zaměřený na rozvojové priority sedmi regionů soudržnosti. Velké projekty v oblasti životního prostředí a infrastruktury budou realizovány s podporou Fondu soudržnosti.

8.2.2.1) SROP

SROP podporuje především aktivity, jejichž realizace z hlediska platné české legislativy spadá do působnosti obcí nebo krajů. Tím se tento program odlišuje od zbývajících operačních programů, které se zaměřují na realizaci opatření, jež jsou z hlediska české legislativy převážně působnosti státu.

Na spolufinancování SROP z veřejných prostředků České republiky se budou podílet jednak obce a kraje ze svých rozpočtů, jednak státní rozpočet Ministerstva pro místní rozvoj a státní fondy, ale i mezinárodní finanční instituce (např. Evropská investiční banka). Žádost o

poskytnutí finanční podpory existuje pouze v elektronické podobě („ELZA“ jako elektronická žádost) zveřejněná na webové stránce strukturálních fondů.²⁷

SROP bude spolufinancován z těchto dvou strukturálních fondů:

- Evropského fondu regionálního rozvoje (ERDF) pro všechny priority;
- Evropského sociálního fondu (ESF) pro prioritu 3 (částečně).

²⁷ zdroj: <http://www.strukturalni-fondy.cz/index.php?show=000008000005003>, ze dne 22.10.2005

9.) ZÁVĚR

Hlavním cílem této bakalářské práce bylo podat zevrubný pohled na funkci regionální a strukturální politiky Evropské unie, která s postupem integračního procesu neustále zvyšuje svůj význam. Ve své práci jsem rovněž nastínila historický vývoj a události, které bezprostředně ovlivnily význam a postavení této politiky v rámci celkového dění Evropské unie. Za zmínku stojí zejména Jednotný evropský akt, který s sebou přinesl radikální změnu regionální politiky nebo Smlouva o EU zakládající Fond soudržnosti. Klíčovými momenty ovlivňujícími vývoj politiky hospodářské a sociální soudržnosti však bylo mnohem více a všechny jsou v práci uvedeny.

Není zcela zřejmé, jakým dalším reformám této politiky v budoucnu s pokračující integrací dojde. Každopádně na základě informací, které jsem ve své práci uvedla, je evidentní, že je politika hospodářské a sociální soudržnosti nepostradatelným článkem současného dění celé Evropské unie. Přesto však vyvstává otázka: „Je Evropská unie ve svých snahách o snížení hospodářských a sociálních rozdílů prostřednictvím regionální politiky mezi regiony a o přiblížení se ideálu harmonického a vyváženého rozvoje úspěšná?“ Otázka je složitější, než se může na první pohled zdát. Dopady regionální politiky na jednotlivé členské země totiž není snadné posoudit, protože je velice obtížné odlišit účinky této politiky od ostatních faktorů ovlivňujících hospodářský vývoj jednotlivých regionů.

Svým nedávným vstupem do EU sice Česká republika dostala možnost čerpat finanční prostředky z mnoha finančních zdrojů Evropské unie, ale jejich čerpání se váže na pečlivou přípravu některých programových dokumentů, institucionálních struktur v rámci státní správy a především na existenci kvalitních projektů. Právě vzhledem k teprve nedávnému zapojení se do unijních struktur se obávám, že administrativní příprava České republiky není adekvátní možnostem, které pro naši zemi strukturální fondy, Fond soudržnosti a další finanční zdroje skýtají.

10.) RÉSUMÉ IN ENGLISH

Although the European Union is one of the richest parts of the world, there are striking internal disparities of income and opportunity between its regions. The entry of 10 new member countries in May 2004, whose incomes are well below the EU average, has widened these gaps. Regional policy transfers resources from affluent to poorer regions. It is both an instrument of financial solidarity and a powerful force for economic integration.

Regional policy puts into practice the solidarity between the peoples of Europe mentioned in the preamble to the Treaty on European Union. It helps to achieve one of the fundamental objectives laid down in the Treaty: the strengthening of the EU's economic and social cohesion by reducing developmental disparities between its regions. It has a significant impact on the competitiveness of the regions and on the living conditions of their inhabitants, mainly by co-financing multiannual development programmes.

These programmes are supported by four Structural Funds: the **European Regional Development Fund (ERDF)** for infrastructures and investments, generating jobs and SMEs, the **European Social Fund (ESF)** for training, social integration and employment, the **European Agricultural Guidance and Guarantee Fund (EAGGF, Orientation section)** for rural development and aid to farms, and the **Financial Instrument for Fisheries Guidance (FIFG)** for the adaptation of the fisheries sector. The **Cohesion Fund** supports environmental and transport projects in the least prosperous Member States.

The Structural Funds concentrate on three priority Objectives: catch-up for regions lagging behind in development (**Objective 1**), socio-economic conversion of industrial, urban or rural zones or zones which are dependent on fisheries (**Objective 2**), and improved training and job opportunities (**Objective 3**). Aid is also granted by four **Community Initiatives** which encourage cross-border, transnational and interregional cooperation throughout the EU (**INTERREG III**), the regeneration of cities and neighbourhoods in crisis (**URBAN II**), equality in the labour market (**EQUAL**) and the development of rural areas (**LEADER+**). And finally, the **Innovative actions** support experimental regional programmes.

The Structural Funds absorb approximately one third of the EU budget. Their allocation for the 2000-2006 period is EUR 195 billion for the EU 15, plus 15 billion for the new Member States between 2004 and 2006. The Cohesion Fund receives EUR 25.6 billion

for the EU 25. The programmes are drawn up by the European Commission and national and regional authorities on the basis of Commission guidelines and priorities of the Member States. The Member States select concrete projects and are responsible for their implementation. European financing supplements national aid to the regions.

Another important organ concerning a regional policy of the EU is the Committee of the Regions because it is the political assembly that provides local and regional authorities with a voice at the heart of the European Union.

To assist Central and Eastern European countries in their preparation for EU membership, the EU has established three pre-accession programmes – PHARE, ISPA and SAPARD. The PHARE programme focuses on institution building, participation in Community programmes, economic and social cohesion and industrial restructuring. The SAPARD programme engages in the modernisation of agriculture and rural development, while ISPA supports projects dedicated to transport and environment protection infrastructure.

The Czech republic was one of the candidate countries which means that since May 1, 2004 our country has got the possibility of drawing means from the operational instruments of the European union including structural funds, Cohesion fund, Community Initiatives, Inovative actions etc. The Czech Republic has prepared five operational programmes for the period 2004 - 2006 within the Community Support Framework: OP Industry and Enterprise, the OP Infrastructure, the OP Rural Development and Multi-Functional, the OP Human Resources Development and the Joint Regional Operational Programme (JROP).

In addition to the operational programmes, Czech Republic will be participating in two Community Initiatives financed from ERDF and ESF. In the Initiatives Leader+ and Urban the Czech republic will not be active during 2002-2006.

Although the amount of means earmarked for our country to use is large the administration and the bureaucracy are very complicated and difficult to go through. Therefore most of a small and medium sized companies and entrepreneurs give up to go through such complicated system and our country is loosing the opportunity to use these financial means.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] TÝČ, V.: Základy práva Evropské unie pro ekonomy. Třetí aktualizované a doplněné vydání, Praha, Linde Praha a. s., 2001. 335 s. ISBN 80-7201-296-7.
- [2] Informační centrum Evropské unie při Delegaci Evropské komise v České republice : *Finanční zdroje Evropské unie pro Českou republiku*. Praha, 2000. 20 s.
- [3] Informační centrum Evropské unie při Delegaci Evropské komise v České republice: *Glosář: Instituce, politiky a rozšiřování Evropské unie*. Praha, 2001. Autorizovaný překlad z originálního anglického vydání „European Commission/GLOSSARY: Institutions, policies and enlargement of the European Union“. 160 s. ISBN 80-238-8100-0.
- [4] Evropská unie: *Smlouva o Ústavě pro Evropu*. Lucemburk: Úřad pro úřední tisky Evropských společenství, 2005. 482 s. ISBN 92-824-3108-8.
- [5] Odbor vnějších vztahů, Ministerstvo pro místní rozvoj ČR: *Průvodce fondy Evropské unie*. Praha, Fajnstudio/Nessa production, 2004. 145 s.
- [6] Odbor vnějších vztahů, Ministerstvo pro místní rozvoj ČR: *Průvodce fondy Evropské unie*. Praha, Šárka Rubešová, tiskárna KPR, 2005. 237 s.
- [7] Ministerstvo pro místní rozvoj ČR: *Nová regionální politika*. Praha, Eva Suchánková a DaDa a.s., 2002. 91 s. ISBN 80-903064-1-1.

Internetové zdroje:

- [1] http://www.evropska-unie.cz/download/cz/oficialni_dokumenty/Smlouvy_EU/SMLOUVA_ES.pdf, převzato dne 14.3.2005
- [2] http://www.evropska-unie.cz/download/cz/oficialni_dokumenty/Smlouvy_EU/JEA.pdf, převzato dne 9.3.2005
- [3] <http://www.businessinfo.cz/cz/clanky/i/integrované-programy-pro-oblast/1000702/6325/>, převzato dne 20.4.2005
- [4] <http://www.strukturalni-fondy.cz/index.php?show=000009005001>, převzato dne 1.4.2006
- [5] <http://www.cpkp.cz/regiony/hlavni/tajeSF>, převzato dne 2.4.2006
- [6] <http://www.kr-plzensky.cz/article.asp?itm=12396>, převzato dne 2.4.2006

-
- [7] zdroj: <http://www.strukturalni-fondy.cz/index.php?show=000008000005003>, ze dne 22.10.2005
- [8] http://eu.tiscali.cz/download/cz/oficialni_dokumenty/Smlouvy_EU/Smlouva_z_Nice.pdf, ze dne 3.4.2005
- [9] <http://www.evropska-unie.cz/download.asp?id=16>, ze dne 25.3.2005
- [10] <http://www.mze.cz/attachments/1260-99-SF.doc>, ze dne 8.4.2006
- [11] <http://www.strukturalni-fondy.cz/index.php?show=000009>, ze dne 19.8.2005
- [12] http://europa.eu.int/pol/reg/overview_en.htm, ze dne 28.2.2006

SEZNAM PŘÍLOH

- 1) Tabulka č.1: Hlavní mezníky vývoje regionální a strukturální politiky EU
- 2) NAŘÍZENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY (ES) č. 1784/1999
- 3) NAŘÍZENÍ RADY (ES) č. 1257/1999
- 4) Obr. č.5 : NUTS II a NUTS III v České republice
- 5) Obr. č.6: NUTS II v České republice
- 6) Sumární žádost za kraj o udělení dotace z Fondu soudržnosti

Příloha č.1 Tabulka č.1: Hlavní mezníky vývoje regionální a strukturální politiky EU

1957	Podepsána Římská smlouva, v jejíž preambuli se uvádí, že signatáři se snaží „posílit jednotu hospodářství svých zemí a zajistit jejich harmonický rozvoj snižováním rozdílů mezi jednotlivými regiony a zaostalosti nejvíce znevýhodněných regionů“.
1958	Založeny dva sektorové fondy: 1) Evropský sociální fond (ESF) 2) Evropský zemědělský orientační a záruční fond (EZORF)
1975	Vytvořen Evropský fond pro regionální rozvoj (EFRR) určený k přerozdělování části rozpočtových příspěvků členských států na rozvoj nejchudších regionů.
1986	Jednotný evropský akt vytváří podmínky pro skutečnou politiku soudržnosti, která má zemím jižní Evropy i dalším méně rozvinutým regionům pomoci vyrovnat se s nároky jednotného trhu.
1989-1993	Na vrcholové schůzce v Bruselu v únoru 1988 dochází k celkové přestavbě fungování fondů solidarity, nyní nazývaných „strukturálními fondy“, a přiděluje se jim 68 miliard ECU (v cenách roku 1997).
1992	Ve smlouvě o Evropské unii která vstoupila v platnost v roce 1993, je soudržnost definována jako jeden z hlavních cílů Unie vedle hospodářské a měnové unie a jednotného trhu. Smlouva také zakládá Fond soudržnosti, který podporuje projekty v oblasti životního prostředí a dopravy v členských státech s nejnižší prosperitou.
1994-1999	- Evropská rada v Edinburghu (prosinec 1992) schvaluje, že na politiku soudržnosti bude přiděleno téměř 200 miliard ECU (v cenách roku 1997), tedy třetina rozpočtu Společenství. Strukturální fondy jsou doplněny o Finanční nástroj pro orientaci rybolovu (FNOR). - Evropská rada v Berlíně (březen 1999) přijímá reformu strukturálních fondů a upravuje fungování Fondu soudržnosti. - V průběhu let 2000-2006 se má na strukturální fondy každoročně přidělovat přes 30 miliard EUR, za celé sedmileté období tedy 213 miliard EUR. - Na podporu hospodářského a sociálního rozvoje a ochranu životního prostředí v kandidátských zemích střední a východní Evropy je určen Nástroj předvstupních strukturálních politik (ISPA) a Speciální předvstupní program pro rozvoj zemědělství a venkova (SAPARD); ty doplňují program PHARE, který existuje již od roku 1989.
2000-2001	- Evropská rada v Lisabonu (3/2000) schvaluje strategii zaměřenou na zaměstnanost, která má z Unie udělat „do roku 2010 nejkonkurenceschopnější a nejdynamičtější ekonomiku založenou na znalostech“. - Evropská rada v Göteborgu (6/2001) tuto strategii doplňuje o formulaci trvale udržitelného rozvoje.
2002	Evropská rada v Kodani (prosinec 2002) vyslovuje souhlas s podmínkami pro přijetí deseti nových členských států Unie.
2004	18. února předkládá Evropská komise svůj návrh reformy politiky soudržnosti na období 2007-2013, nazvaný „Nové partnerství pro soudržnost, konvergenci, konkurenceschopnost, spolupráci“. 1. května Česká republika, Estonsko, Kypr, Litva, Lotyšsko, Maďarsko, Malta, Polsko, Slovenská republika a Slovinsko vstupují do Evropské unie.
2005	Evropská rada se v Bruselu v červnu 2005 nedokázala shodnout na návrhu finanční perspektivy na léta 2007-2013, jednání bylo posunuto na druhou polovinu roku 2005 za britského předsednictví.

Příloha č.2

NAŘÍZENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY (ES) č. 1784/1999

ze dne 12. července 1999

o Evropském sociálním fondu *

VÝŇATKY

Článek 1

Úkoly

V rámci úkolů Evropského sociálního fondu (Fond) podle článku 146 Smlouvy jakož i v rámci úkolů Strukturálního fondu podle článku 159 Smlouvy a podle ustanovení nařízení (ES) 1260/1999 podporuje Fond opatření k zamezení a potírání nezaměstnanosti, jakož i k rozvoji lidských zdrojů a sociální integrace do trhu práce, aby napomáhal vysoké úrovni zaměstnanosti, rovnoprávnému postavení mužů a žen, trvalému rozvoji jakož i hospodářské a sociální soudržnosti. Fond přispívá zejména k akcím, které jsou prováděny k uskutečňování evropské strategie zaměstnanosti a každoročně stanovovaných směrnic zaměstnanosti.

Článek 2

Rozsah platnosti

1. Fond podporuje a doplňuje činnosti členských států k rozvoji trhu práce jakož i lidských zdrojů v následně uvedených politických oblastech, zejména v rámci několikaletých národních akčních plánů zaměstnanosti:

- a. rozvoj a podpora aktivní politiky trhu práce k potírání a zamezení nezaměstnanosti, zamezení dlouhodobé nezaměstnanosti žen a mužů, usnadnění znovuzачlenění nezaměstnaných do trhu práce jakož i na podporu profesního začlenění mládeže a osob vracejících se na trh práce po dlouhé absenci;
- b. podpora rovnosti šancí pro všechny při přístupu na trh práce se zvláštním ohledem na osoby ohrožené společenským vyloučením;
- c. podpora a zlepšení
 - profesního vzdělání,
 - všeobecného vzdělání,
 - poradenství

v rámci politiky celoživotního vzdělávání

- usnadnění a zlepšení přístupu k začlenění do trhu práce,
 - zlepšení a udržení zaměstnanosti
 - podpora profesní mobility;
- d. podpora kvalifikovaných, vzdělaných a adaptabilních pracovních sil, inovace a adaptability při organizaci práce, při rozvoji podnikatelského

ducha, při usnadnění vytváření pracovních míst jakož i kvalifikace a posilování potenciálu pracovních sil ve výzkumu, vědě a technologii;

- e. specifická opatření ke zlepšení přístupu žen na trh práce a jejich účast na trhu práce, včetně jejich profesního vzestupu, jejich přístupu k novým možnostem zaměstnání a podnikání, jakož i snížení vertikálního a horizontálního členění pracovního trhu na základě pohlaví.

2. V rámci politických oblastí uvedených v odstavci 1 bere Fond ohled na následující:

- a. podporu lokálních iniciativ zaměřených na podporu zaměstnanosti, zejména iniciativ zaměřených na lokální zaměstnanost jakož i teritoriálních dohod o zaměstnanosti;
- b. sociální dimenze a dimenze specifické pro trh práce informační společnosti, především rozvojem politických opatření a programů, které činí potenciál zaměstnanosti prospěšným informační společnosti a současně mají zajistit rovnoprávný přístup k jejich možnostem a výhodám;
- c. rovnoprávné postavení žen a mužů ve smyslu obecné politiky rovnosti šancí (politika mainstreamingu).

Článek 3

Vhodné činnosti

1. Finanční podpora Fondu se používá především ve formě podpory jednotlivých osob pro následující činnosti na rozvoj lidských zdrojů, které mohou být součástí integrovaného přístupu k začlenění do trhu práce:

- a. všeobecné vzdělávání a odborné vzdělávání - včetně odborného vzdělávání, které odpovídá povinné školní docházce -, učňovské školství, přípravné vzdělávání včetně zprostředkovávání a zlepšování základních znalostí, profesní rehabilitace, opatření na podporu zaměstnatelnosti na trhu práce, orientaci, poradenství a další odborné vzdělávání;
- b. pomoci při zaměstnávání a pomoci pro samostatnou činnost;
- c. v oblasti výzkumu, vědy a technologického rozvoje postgraduální vzdělávání a vzdělávání managerů a techniků ve výzkumných zařízeních a podnicích;

2. Pro zvýšení účinnosti činností jmenovaných v odstavci 1 mohou být podporovány následující akce:

a. struktury a systémy

- i. rozvíjení a zlepšování odborného vzdělávání, všeobecného vzdělávání jakož i zprostředkování kvalifikace, včetně výchovy učitelů, školitelského a ostatního personálu, jakož i zlepšení přístupu zaměstnanců ke vzdělávání a kvalifikaci;
- ii. modernizace a větší efektivita pracovních úřadů;
- iii. vytváření spojení mezi pracovní sférou a vzdělávacími, výchovnými a výzkumnými zařízeními;
- iv. rozvíjení - pokud je to možné - systémů pro prognózu změn při vývoji zaměstnanosti a kvalifikací, zejména ve vztahu k novým pracovním modelům a novým formám organizace práce s ohledem na nutnost vzájemně sladit rodinu a povolání a umožnit starším zaměstnancům vykonávání uspokojivé činnosti až do jejich odchodu na odpočinek; toto však nezahrnuje financování programů předčasného penzionování.

Příloha č.3

NAŘÍZENÍ RADY (ES) č. 1257/1999

ze dne 17. května 1999

o podpoře pro rozvoj venkova z Evropského zemědělského orientačního a záručního fondu (EZOZF) a o změně a zrušení některých nařízení

VÝŇATKY

HLAVA I

OBLAST PŮSOBNOSTI A CÍLE

Článek 1

1. Toto nařízení zavádí rámec podpory Společenství pro udržitelný rozvoj venkova.
2. Opatření pro rozvoj venkova doprovází a doplňují jiné nástroje společné zemědělské politiky, a tím přispívají k dosažení cílů stanovených článkem 33 Smlouvy.
3. Opatření pro rozvoj venkova:
 - se začlení mezi opatření podporující rozvoj a strukturální přizpůsobení regionů, jejichž rozvoj zaostává (cíl 1) a
 - doprovází opatření podporující hospodářskou a sociální přeměnu oblastí, jež čelí strukturálním obtížím (cíl 2)

v dotyčných regionech, s ohledem na zvláštní cíle podpory Společenství uvedené v čl. 158 a 160 Smlouvy a v nařízení (ES) č. 1260/1999 a v souladu s podmínkami vymezenými v tomto nařízení.

Článek 2

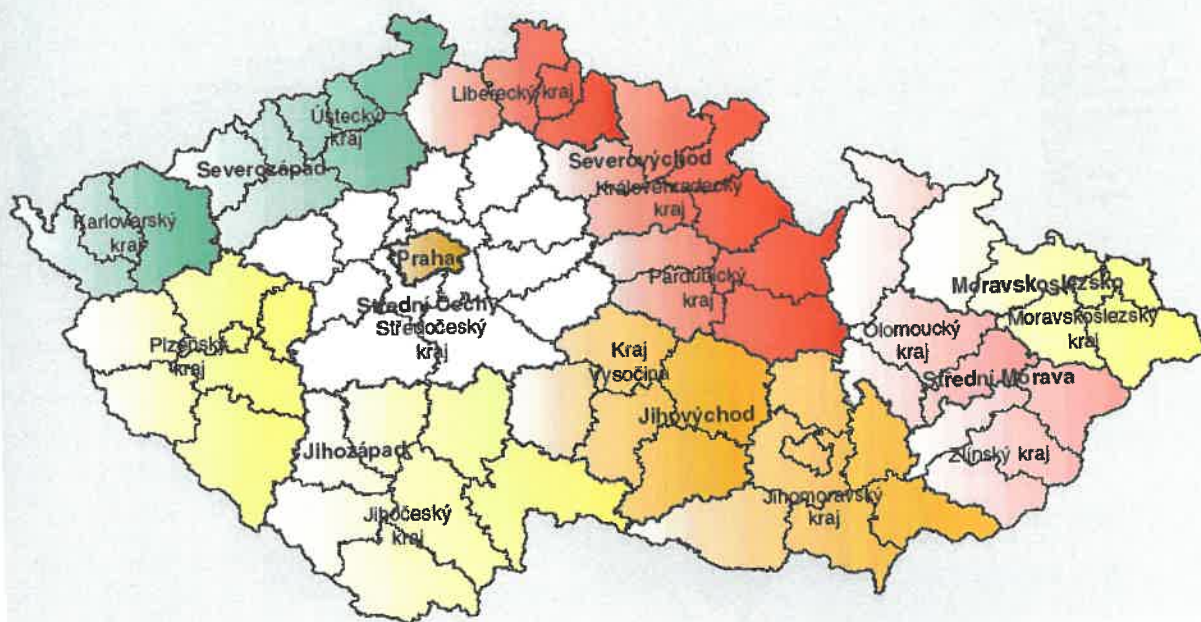
Podpora rozvoje venkova týkající se zemědělské činnosti a její přeměny, se může týkat:

- zlepšování struktur zemědělských podniků a struktur pro zpracování zemědělských produktů a jejich uvádění na trh,
- přeměny a přesměrování potenciálu zemědělské produkce, zavádění nových technologií a zlepšování jakosti produktů,
- podpory nepotravinářské produkce,
- udržitelného rozvoje lesnictví,
- diverzifikace činností s cílem rozvoje doplňkových nebo alternativních činností,
- zachování a posílení životaschopné sociální struktury ve venkovských oblastech,
- rozvoje hospodářských činností a zachování a vytváření pracovních míst s cílem zajištění lepšího využití stávajícího potenciálu.

- zlepšování pracovních a životních podmínek,
- zachování a podpory zemědělských systémů s nízkými vstupními náklady,
- ochrany a podpory vysoké hodnoty přírody a udržitelného zemědělství, které dodržuje environmentální požadavky
- odstraňování nerovností a podpory rovných příležitostí pro muže a ženy, zejména podporou projektů zahajovaných a prováděných ženami.

Příloha č.4

NUTS II (regiony soudržnosti) a NUTS III v České republice

Každý region soudržnosti se skládá z 1 až 3 krajů:

NUTS II (region soudržnosti)	NUTS III (kraj)
Severovýchod	Liberecký, Královéhradecký, Pardubický
Severozápad	Ústecký, Karlovarský
Jihozápad	Plzeňský, Jihočeský
Jihovýchod	Vysočina, Jihomoravský
Střední Morava	Olomoucký, Zlínský
Moravskoslezsko	Moravskoslezský
Střední Čechy	Středočeský
Praha	Praha

NUTS I	Územní jednotka typu velkých oblastí (zemí, makroregionů) daného státu. Je obvykle tvořena několika jednotkami v úrovni NUTS II. ČR je vedena jako NUTS I.
NUTS II	Jednotka řádově nižší. Velikost těchto územních jednotek se pohybuje u počtu obyvatel mezi jedním až dvěma miliony obyvatel, rozloha území se u menších států, jako je ČR, pohybuje mezi 3-10 tis. km ² . V ČR je 8 jednotek úrovně NUTS II, které se skládají z 1-3 krajů a mají mezi 1 a 1, 664 mil. obyvatel.
NUTS III	Jednotka vesměs odpovídající úrovni nižšího územně správního celku státní správy (tj. úroveň okresů nebo krajů). V ČR se tato úroveň rovná 14 krajům
NUTS IV	Úroveň okresů, případně mikroregionů
NUTS V	Úroveň obcí s přenesenou působností státní správy

Příloha č.5: NUTS II (regiony soudržnosti) v České republice

MMR, OKBP, Ing. ZÁDNÍK

Sumární žádost za kraj / ústřední orgán státní správy

Opatření v rámci okruhu*

Kraj / ústřední orgán:

Žádost o dotaci ve výši Kč
z toho uhrazené faktury Kč
z toho neuhrazené faktury Kč

Rozdělení nákladů dle opatření číselníku:

Investiční náklady:

Neinvestiční náklady:

1.1.	Kč	1.1.	Kč
1.2.	Kč	1.2.	Kč
1.3.	Kč	1.3.	Kč
1.4.	Kč	1.4.	Kč
1.5.	Kč	1.5.	Kč
1.6.	Kč	1.6.	Kč
2.1.	Kč	2.1.	Kč
2.2.	Kč	2.2.	Kč
3.1.	Kč	3.1.	Kč
3.2.	Kč	3.2.	Kč
4.	Kč	4.	Kč

Zastoupená (odpovědná osoba - jméno, funkce):

Instituce:

Adresa: Telefon, fax:

IČO: E-mail:

Bankovní spojení:	
Název banky:	Název účtu:
Adresa:	Swift kód:
Kód banky:	Číslo účtu:

Potvrzuji

- 1. že všechny dále uváděné požadavky byly dodány s kompletní dokumentací dle *Závazných podmínek udělení dotace z Fondu solidarity Evropské unie*;
- 2. že dále uvedené fakturované činnosti, na něž je žádána dotace z Fondu solidarity Evropské unie, nebyly financovány z jiných zdrojů určených speciálně na krytí povodňových škod, především z ostatních nástrojů Společenství (Phare, ISPA, SAPARD), z úvěru Evropské investiční banky, ze sbírek a darů či prostředků pojistného plnění;
- 4. že všechny žádosti a kopie faktur (či jiných účetních dokladů) jsou evidovány na kraji / ústředním orgánu; a
- 5. že byly dále uvedené žádosti posouzeny jako financovatelné dle čl. 5 *Dohody o implementaci Rozhodnutí Komise ze dne 11. prosince 2002, jímž se z Fondu solidarity Evropské unie poskytuje grant k financování nouzových opatření* (Číselník opatření) a *Závazných podmínek udělení dotace z Fondu solidarity Evropské unie*.

..... jméno a podpis odpovědné osoby, razítko, datum

Výplní odbor

Souhlasím s dále vyčísleným požadavkem o dotaci z Fondu solidarity Evropské unie a doporučuji tuto žádost k financování. Dále potvrzuji, že informace o bankovním účtu uvedeném v této žádosti jsou správné.

..... jméno a podpis odpovědné osoby, datum

*Doplnit příslušný okruh.
**Doplnit odbor a ústřední orgán (MF nebo MMR), které sumární žádost odsouhlasí.
Přílohy sumární žádosti: seznam uhrazených faktur, seznam neuhrazených faktur.

Uhrazené faktury, popř. jiné účetní doklady:

Pořadové číslo	Konečný příjemce	Číslo faktury	Účet akce	Číslo dle číselníku	Zdroj financování		Cena v Kč	
					s DPH		bez DPH	

[illegible][illegible]

Anotace bakalářské práce

Autor: Helena Hrabáková

Pracoviště: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, pedagogická fakulta, katedra práva

Název bakalářské práce: Regionální a strukturální politika Evropské unie a využití strukturálních fondů v rámci České republiky

Studijní obor: Anglický jazyk a francouzský jazyk pro administrativu EU

Vedoucí bakalářské práce: JUDr. Rudolf Hrubý

Počet stran: 52

Rok obhajoby: 2006

Anotace

Cílem této bakalářské práce je podat ucelený pohled na regionální a strukturální politiku Evropské unie, její přínos regionům. Úvod je věnován hrubé charakteristice regionální a strukturální politiky a jejímu vývoji v průběhu let se zaměřením na hlavní vývojové mezníky. V dalších částech následuje podrobnější pohled na principy, prioritní cíle regionální a strukturální politiky a nástroje, kterými jsou tyto cíle naplňovány. Součástí je i detailní rozbor Výboru regionů, výčet předvstupních fondů pro kandidátské země a stručný nástin aplikace regionální a strukturální politiky v České republice. Závěr je věnován polemice o budoucím vývoji politiky HSS.

Annotation of Bachelor's thesis

Autor: Helena Hrabalová

Workplace: University of South Bohemia in České Budějovice, Faculty of Education,
chair of Law

Bachelor's thesis title: Regional and structural policy of the European Union and the use of
structural funds within the Czech republic

Studying qualification: English and French for the administration of the European union.

Supervisor: JUDr. Rudolf Hrubý

Number of pages: 52

Year of defence: 2006

Summary

The aim of this thesis is to give an internal perspective of the regional and structural policy of the European union and its contribution to the European regions. The first part is focused on the rough characteristics of the regional and structural policy, its historical development in the course of years with a concentration on the main developmental milestones. In the following parts there is a more detailed analysis of the principles, objectives of the regional policy and operational instruments used to fulfill these objectives. One part of this thesis contains a detailed description of the Committee of the Regions, an overview of the pre-accession funds for candidate countries and a brief outline of the regional policy of the European union within the Czech republic. In the conclusion the author has made an examination about the possible future progress of the politics of the economic and social cohesion.